

VILIAM
LONGAUER

Pevným krokom k zjazdu

V ostatnom období prebiehali na území Slovenska oblasťné konferencie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Po výročných členských schôdzach to bol druhý dôležitý krok na ceste k májovému XV. zjazdu SZPB.

Prvá oblasťná konferencia sa uskutočnila v Humennom a vyvrcholením bola oblasťná konferencia v Senici. Celkom v tridsiatich piatich oblastiach sa veľmi živo, pracovne rokovalo o tom, ako sa naplnia poslanie a ako sú plnené ciele SZPB. A bolo o čom hovoriť! Skúsenosti sú také, že nie vždy a všade na verejnosti a v politických stranách sa stretávame s porozumením o tom, v čom spočíva poslanie SZPB pre výchovu mladej generácie, pre posilnenie myslenia a správania sa k ťažko vybojovaným spoločenským hodnotám. A platí to aj pre strednú generáciu, ktorá určitú spoločenskú výchovu a príklady k historickým hodnotám už dostala. Aj takého úvahy zazneli na oblasťných konferenciách.

Delegáti popri konštatovaní existujúceho stavu spoločnosti nielen hľadali, ale aj našli povzbudzujúce príklady, ako pracovať v základných organizáciách, ako riadiť, viesť, koordinovať oblasťnými výbormi činnosť SZPB, a predovšetkým, ako získavať nových členov, nových čitateľov dvojtýždenníka Bojovník a pod. Mnohé podnety sa dostanú aj na zjazd, kde sa očakáva široká výmena skúseností a získaných nových poznatkov oblasťných organizáciách.

Územná pôsobnosť oblastí predstavuje efektívnu prácu so svojimi členmi. Medzi hlavné ich činnosti patrí vytváranie neopakovateľnej atmosféry pri organizovaní takých aktivít, ako sú spomienkové slávnosti SNP a oslobodzovanie miest a obcí našej vlasti. My, členovia SZPB, sme vďační predstaviteľom obecných, mestských, obvodných úradov, samosprávnych krajov, všetkým poslancom i štátu za ich podporu, pomoc a účasť na týchto spomienkových slávnostiach. Delegáti oblasťných konferencií často pripomínali, že to, čo sa udialo v prvej polovici 20. storočia – dve svetové vojny, ktoré spôsobili nesmierne ľudské obete, materiálne škody, duševné traumy obyvateľstva, utrpenie nevinných ľudí, bojovníkov proti fašizmu – sa už nikdy nesmie opakovať. O týchto udalostiach treba sa učiť už z učebníc na školách, aby boli vychovaní ľudia pre budúcnosť, budúcnosť bez vojen.

Členovia SZPB sú optimisti a veria nastupujúcim generáciám. Plne to potvrdili i na oblasťných konferenciách. Predovšetkým z historického poznania, poučenia z minulosti pozerajú sa do budúcnosti cez ďalšie generácie, ktoré musia strážiť mier, slobodu a demokratický rozvoj.

Nezabúdame na históriu

Na pietnom akte pri príležitosti 67. výročia oslobodenia pri Pamätníku umučených na trenčianskej Brezine medzi členmi SZPB nechýbali ani priami účastníci protifašistického boja a SNP.

Foto: O. Kajabová

Pietnym aktom kladenia vencov pri Pamätníku umučených na Brezine si Trenčania 11. apríla pripomenuli 67. výročie oslobodenia mesta od fašizmu. Spomienkového aktu sa popri delegáciách miestnej a krajskej samosprávy a štátnej sprá-

vy zúčastnili aj ešte žijúci priami účastníci protifašistického odboja s členmi SZPB, delegácia Veliteľstva síl výcviku a podpory OS SR, Klubu vojenských veteránov, Jednoty dôchodcov na Slovensku, niektorých strán a občianska verejnosť.

„Priami účastníci druhej svetovej vojny nás pomaly opúšťajú. Aj priamych svedkov vojnových udalostí je stále menej. O to je dôležitejšie, aby sme si my, ktorí sme túto hrôzu nezažili, tieto udalosti stále pripomí-

(Pokračovanie na str. 2)

Prípravy na zjazd

Prípravami na XV. Zjazd Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov sa zaoberalo Predsedníctvo Ústrednej rady SZPB, ktoré rokovalo v Bratislave

19. apríla. „Kancelária ÚR SZPB pripravila podkladové materiály pre XV. zjazd SZPB. Zvláštna pozornosť bola venovaná organizačno-technickému

zabezpečeniu XV. zjazdu SZPB. Člen Predsedníctva ÚR SZPB Ladislav Jača a predseda rozhodcovskej komisie Dušan Vilim zabezpečili miesto a celú organizáciu priebehu XV. zjazdu SZPB,“ informoval predseda SZPB Pavol Sečká.

Členovia Predsedníctva zároveň dostali informáciu o priebehu Oblasťných konferencií SZPB a schválili rozpočet na tento rok. „Keďže vychádzame len zo skutočnosti, že peniaze sú prísľubné, ale zmluva zo strany ministerstva doteraz nebola podpísaná a peniaze doteraz nenabehli, rozpočet vychádza z predpokladanej sumy, a preto stále platia úsporné opatrenia,“ uviedol na margo schváleného rozpočtu tajomník ÚR SZPB Roman Hradecký s tým, že v prípade zmeny príjmu sa bude rozpočet upravovať na Ústrednej rade SZPB. Predsedníctvo tiež hovorilo o pripravovaných spomienkových oslavách 67. výročia ukončenia 2. svetovej vojny a víťazstva nad fašizmom.

Rokovanie predsedníctva ÚR SZPB.

Foto: Bojovník

Na zamyslenie:**Človek, ktorý nechce uznať pravdu, nech nečaká,
že ona uzná jeho.**

MARCO

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

09

Prezentácia o SNP slávila úspech

Do kalendára školských akcií v ZŠ s MŠ Juraja Slávika Neresnického v Dobrej Nive už niekoľko rokov patrí Žiacka vedecká konferencia. Začiatkom apríla sa uskutočnil už v poradí jej 7. ročník. Žiaci aj v tomto roku pripravili 14 súťažných prezentácií, ktoré odprezentovali pred publikom. V programe konferencie bola aj práca venovaná SNP, jeho priebehu v obci Dobrá Niva a tiež jednému z posledných žijúcich priamych účastníkov týchto bojov. Jeho prítomnosť na tejto konferencii len umocnila zážitok zo samotnej prezentácie. A vyvolala takú odozvu v publiku, že toto rozhodlo vyhlásiť túto prezentáciu za najlepšiu.

Garantom práce bola zástupkyňa školy a vyučujúca dejepisu

Zuzana Košťaliková. Životné jubileum Jána Kristeľa, ktorý v januári oslávil 90 rokov, ju inšpirovalo k zaujímavej téme pre žiakov na konferenciu. Petra Pálková, Jaroslav Randys a Martin Fábry, pod technickým vedením učiteľky Šimkovej sa zhostili svojej úlohy na výbornú.

Je potešiteľné, že i s odstupom času majú spomienky na utrpenie vojny, taký záujem u mladých ľudí. Uvedomujú si množstvo vynaložených obetí a život v mieri tak určite neberú ako niečo samozrejmé.

Na záver konferencie riaditeľka školy Mária Slosiariková vyzdvihla vysokú úroveň prezentovaných prác. Poďakovala žiakom, ale i učiteľom, ktorí sa podieľali na príprave celého podujatia. Všetci účastníci boli

Prezentácia SNP v podaní žiakov ZŠ v Dobrej Nive.

Foto: jm

ocenení malým darčekom pripomínajúcim blížiacu sa Veľkú noc – veľkonočným čokoládovým zajacom. Ceny najlepším

prácam odovzdali starosta obce Martin Krúdy, Miriam Rašnerová z Odboru školstva Mestského úradu vo Zvolene a Ján Slosia-

rik – riaditeľ Gymnázia A. Sládkoviča a Obchodnej akadémie v Krupine.

J. MATEJKINOVÁ

Spomienky na oslobodenie

Pietne spomienky v Kočovciach – Rakoľuboch, v Novom Meste nad Váhom a v Starej Turej pri príležitosti 67. výročia oslobodenia a ukončenia II. svetovej vojny sa uskutočnili 5. apríla za prítomnosti veľvyslanca Rumunska na Slovensku Florina Voditu. „Som rád, že môžem opäť navštíviť vaše mesto a uctiť si s vami pamiatku jeho oslobodenia. Tento rok si spoločne pripomíname 67 rokov od oslobodenia vášho mesta od fašistov, aj za pomoci rumunskej armády. Ru-

munské jednotky sa podieľali na oslobodzovaní územia Slovenska od 18.12.1944, až do skončenia vojny,“ povedal. Prvá rumunská armáda oslobodzovala prvé obce v južnej časti trenčianskeho okresu: Novú a Starú Lehotu, Modrovú, Modrovku, Lúku, Hôrku nad Váhom. Jej útok ďalej smeroval cez Kočovce – Rakoľuby na Beckov, Nové Mesto nad Váhom a Starú Turú. Počas oslobodzovacích bojov protifašistický odboj spoločne s rumunskými armádami porazili deväť hitlerovských divízií.

Pietnych spomienok, pri ktorých boli položené vence a kytice k pomníkom padlých rumunských vojakov, sa okrem hostí zúčastnili občania, mládež, členovia SZPB a taktiež členovia ObV SZPB Nové Mesto nad Váhom.

Viliam SOLOVIČ

Položením vencov si pripomenuli oslobodenie.

Foto: V. Solovič

Nezabúdame na históriu

(Dokončenie zo str. 1)

nali ako niečo, čo sa už nesmie opakovať. Nesmieme dovoliť, aby toto zlo preniklo do našich duší,“ zdôraznil trenčiansky primátor Richard Rybníček. Priamy účastník druhej svetovej vojny a SNP Ľudovít Kaliský pripomenul vojnové besnenie, ale i hrôzy páchané na obyvateľstve počas druhej svetovej vojny a obrovské materiálne škody. „Preto nemožno zabúdať na tých, ktorí s odvahou a nasadením vlastného života sa postavili fašistickej porobe a v boji položili aj život. Netreba zabúdať ani na nevinné obeť – obyvateľov slovenských miest a obcí. Ležia v hrobách aj pri pamätníku na trenčianskej Brezine, kde každoročne s pietou kladieme kvety, pretože nezabúdame,“ uviedol.

„V tejto vojne sa po prvý raz stretli nezmieriteľné prístupy k základným ľudským hodnotám a existencii ľudstva,“ pokračoval vojnový veterán a vysvetlil, že išlo o bytie či nebytie celých ná-

rodov, o genocídu. Plynové komory, tábory smrti, masové hroby aj na Slovensku – i na Brezine – ukázali skutočnú tvár nacizmu a to, akú budúcnosť pripravoval ľudstvu v „novom svetovom poriadku“, kde mal vládnuť nadčlovek germánskej rasy.

Svet si podľa Kaliského uvedomil toto nebezpečenstvo a spojil sily v spoločnom boji proti hitlerovskému nacizmu a fašizmu. Zapojil sa do neho aj slovenský národ. Mnohí jeho príslušníci bojovali v rámci protihitlerovskej koalície na všetkých frontoch druhej svetovej vojny. Na Slovensku tento boj vyvrcholil Slovenským národným povstaním a tým vyjadril nesúhlas aj s vojenskou nacistickou okupáciou na našom území.

V Európe žijeme už šesťdesiat sedem rokov bez vojny. Zárukou aj do budúcnosti by nám mala byť Európska únia. „Je však spoločnosť na Slovensku pripravená čeliť nástrahám, aké pripravujú niektorí predstavitelia nášho

južného suseda, ale aj tí, ktorí žijú u nás, na južnom Slovensku, a to neustálymi požiadavkami na autonómiu, ktoré môžu vyústiť do územných požiadaviek, získaných fašistickým agresorom Horthym od Hitlera, teda – Viedenskou arbitrážou v r. 1938?“ opýtal sa Kaliský.

Nemci z Trenčína napokon ušli, ale ešte stihli vyhodit' do vzduchu oba trenčianske mosty. Ostrelovanie mesta z druhej strany Váhu pokračovalo ešte dvadsať dní. V bojoch na území vtedajšieho okresu padlo 1380 Rumunov a 1255 sovietskych vojakov. Zahynulo aj 171 civilistov. Po dvoch týždňoch od skončenia vojny našli na Brezine sedem hromadných hrobov, kde bolo zahrabaných 69 obetí fašistického mučenia.

Po pietnom akte na Brezine sa priami účastníci protifašistického boja na krátko stretli na mestskom úrade s primátorom Richardom Rybníčkom.

Oľga KAJABOVÁ

10. APRÍL

Vo veku 97 rokov zomrel posledný popredný predstaviteľ francúzskeho protinacistického odporu Raymond Aubrac. Do odboja sa zapojil v roku 1942 spolu s budúcou manželkou Luciou. V roku 1943 ho na predmestí Lyonu zatkli s ostatnými spolubojovníkmi na tajnej porade s Jeanom Moulinom, ktorého vyslal z Anglicka na Nemcami okupované územie Charles de Gaulle. Nacisti Moulina umučili, Aubraca čakala poprava. Lucie však presvedčila nemeckého veliteľa, aby sa ešte predtým mohla za svojho snúbenca vydať. Keď Aubraca eskortovali z väzenia na policajnú stanicu, antifašisti konvoj prepadli, Aubraca a ďalších 13 odporcov nacizmu oslobodili.

12. APRÍL

Generácia mladých Nemcov, ktorí sa pridali po páde komunistického režimu v NDR k neonacistom, dnes vychováva svoje deti v duchu krajnej pravice. Týždenník die Zeit opísal situáciu v tzv. meklenburskom Švajčiarsku na severe Nemecka, kde sa usadilo 60 takýchto rodín. Neonacisti sa tam snažia rozložiť školy, škôlky a ďalšie zariadenia svojou ideológiou. Už štvorroční chlanci vedia, ako niekomu vykrútiť ruku, a to, že Árijci sú lepší ako ľudia z „menejcenných národov“. Ich rodičia, úzko napojení na ultrapravicovú stranu NPD, sa považujú za Artamanov, nacionalistickú sektu, ktorá existovala v čase Weimarskej republiky a neskôr sa zlúčila s Hitlerjugendom.

16. APRÍL

Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že sa Rusko dopustilo neľudského zaobchádzania s viacerými príbuznými obetí masakry 22-tisíc poľských dôstojníkov

stalo sa VO SVETE
10. 4. – 20. 4. 2012

a príslušníkov inteligencie, ktorých v roku 1940 popravila sovietska tajná polícia pri obci Katyň neďaleko Smolenska. Súd kritizoval ruské úrady za to, že pozostalým neposkytli informácie o okolnostiach smrti ich rodinných prísluš-

níkov. Takmer 15 rokov trvajúce vyšetrovanie označil za neadekvátne a jeho zastavenie v roku 2004 za neprijateľné. Zodpovednosť Sovietskeho zväzu za katynskú masaku prvý raz priznal prezident Michail Gorbačov v roku 1990.

Anders Breivik, 33-ročný Nór, vstúpil s úsmevom na perách do siene súdu v Osle, kde sa začal proces s týmto masovým vrahom. Po zložení pút dvihnutím pravej ruky so zaťatou päsťou urobil krajne pravicový pozdrav Rádu templárskych rytierov. Následne oznámil, že neuznáva autoritu sudcov, lebo ich mandát pochádza od politických strán podporujúcich multikulturalizmus. Potom prokuratúra prečítala mená všetkých obetí jeho vyčinenia z 22. júla 2011, ktorého

výsledkom bolo usmrtenie 77 ľudí a ďalšie desiatky ranených. Breivik sa k týmto činom priznal, no trestnoprávnu zodpovednosť za ne odmieta.

20. APRÍL

V rakúskej metropole Viedeň postavia pamätník niekdajším dezertérom z radov Wehrmachtu. Lokalita, v ktorej by pamätník mali odhaliť v roku 2013, predbežne nie je stanovená. Do úvahy vraj prichádza Námestie hrdinov (Heldenplatz), z ktorého Adolf Hitler 15. marca 1938 ohlasoval anšlus, násilné pripojenie Rakúska k Tretej ríši, a na ktorom si zoskupenia hlásiace sa ideovo k odkazu národného socializmu každoročne 8. mája „so smútkom“ pripomínajú koniec druhej svetovej vojny. (ao)

Výpoved' Kláry Saxunovej o holokauste

Klára Saxunová sa narodila 24. augusta 1931 v Turanoch, okres Martin. Jej rodičia mali desať detí, ale tri im zomreli (vrátane Klárinej dvojčičky). Dvojtyždenník Bojovník prináša jej výpoved' tak, ako ju spracoval predseda HDK SZPB Košice Michal Tkáč.

Môj otec bol železničiar. Mamička mi zomrela, keď som mala štyri roky. Jeden môj brat mal obrnu. Z otcovho prvého manželstva sme mali sestru, tiež Židovku. Starala sa o nás macocha – opatrovatelka, poľská Židovka. Macochu aj túto sestru zobrali do Osvienčimu. Pamätám si, ako raz (niekedy koncom roka 1943 až začiatkom roka 1944, pozn. red.) otec išiel do dediny a dobehol domov s tým, že sa máme rýchlo pohaliť a musíme sa ísť schovať. Schovávali sme sa v jednej dedine

postrkovali nás bajonetmi a psi na nás štekali. Až sme došli do jedného lesa, kde boli vysokánske ostnaté drôty osvetlené a napustené elektrinou. Jedna moja kamarátka sa dotkla lesklého drôtika, ktorý na nich visel, a chcela si ho zobrať. Zostala tam visieť a úplne sčernela. Keď začala kričať, gestapáci nás odtiahli a začali deliť chlapcov od 14. veku, všetkých mužov na jednu stranu a matky s deťmi na druhú stranu. My sme začali kričať a strašne sme plakali. Môj otec a dvaja bratia išli na

Esesáci so psami nás zoradili do dvojradu a odobrali nám všetko – prstene, náušnice, povolené balíčky 20 kg na osobu. V bahne sme išli veľa kilometrov, postrkovali nás bajonetmi a psy na nás štekali.

u otcovho kolegu, železničiara. Ukrývali sme sa na povale. Dole tiekol Váh. Chodili sme chytať ryby, ale nesmeli sme založiť oheň, jedli sme ich surové. Keď Nemci postúpili k tejto obci a videli sme, že v dedine horí, ukryli sme sa pod brehmi rieky, kde nás nenašli. Otec povedal, že keď prestane horieť, že sa vrátíme do nášho úkrytu v dome. Vrátili sme sa večer, kde o tretej hodine nad ránom došlo gestapo a zobralo nás. Išli sme 9 km peši, mierili na nás zbraňami a mali psov. Došli sme do Sučian, kde sme 12 dní spali v spoločných barakoch na slame a chodili po nás potkany. Dostávali sme malý kúsok čierneho chleba a žltej repy na celý deň. Vodu sme nemali žiadnu. Najmladšie dieťa malo 18 mesiacov. Nás dohromady bolo päť súrodencov, lebo najstaršia sestra Margita ušla k partizánom. Predtým prežila strašné muky, lebo ju chytili Nemci a hodili do auta, kde boli míny a zbrane, ale z toho auta ušla. Vlasy jej z toho úplne obeleli. V Sučanoch nás nahnali psami do vagónov a tak sme sa

jednu stranu, mladší brat, ja a moja staršia sestra s tetou a jej siedmimi deťmi na druhú stranu. Boli sme tam všetci, okrem sestry z prvého manželstva, ktorú už skôr zobrali, a okrem najstaršej sestry Margity a otca tých siedmich detí, ktorí sa schovávali doma v horách u partizánov. Nemci nás brali tak, že my s tetou a jej deťmi sme jedna rodina, všetci sme mali meno Gross. Mužov pod zbraňami hnali peši na tzv. hladový pochod. My sme stáli pri tom plote, kričali sme a natáhali ruky, ale báli sme sa dotknúť pletiva. Volali sme za nimi, kým sme ich videli ísť poza láger. Podľa správy sestry, tej čo bola u partizánov, muži, ktorí pri hladovom pochode z Bergen-Belsenu až do Dachau nevládali chodiť, tak zahynuli pod kolesami traktora s asfaltom, ktorý išiel za nimi. Jeden brat, s tou obrnou, takto zahynul. Z Dachau muži išli ešte ďalej do Ravensbrücku. To bola posledná správa, čo sme sa dozvedeli o ockovi a ostatných. Dvomi chlapcom z tetinej rodiny sa podarilo ujsť domov, do hôr ku par-

Keď v roku 1944 začalo bombardovanie, tak nás nahnali zbierať mŕtvolky na taký veľký dvojkolesový vozík a odnášať ich do vykopanej veľikánskej spoločnej jamy.

dostali do Žiliny, kde sme vo vagónoch čakali, kým bude voľná koľaj. Keď sme došli na poľské hranice, počuli sme silné bombardovanie. Tam bolo geto, kde nás mali nakŕmiť, ale nedostali sme nič. Držali nás tam 7 dní bez vody, pili sme vlastný moč. Po siedmich dňoch nám dali do vagónov čistú slamu a cítili sme, že ideme ďalej. Boli to dobytčie vagóny. Cez malé okienka sme videli, že prechádzame cez vysoké lesy. Pokračovali sme v kuse bez vody a jedla až na jedno miesto, neviem si spomenúť, ako sa volalo, v smere na Hannover. Tam nás nechali vystúpiť. Esesáci so psami nás zoradili do dvojradu a odobrali nám všetko – prstene, náušnice, povolené balíčky 20 kg na osobu. V bahne sme išli veľa kilometrov,

tizánom. My sme zostali v tom lágri pre matky s deťmi. Lágerkomandantka bola žena, Poľka. Nahnala nás do spoločného baraku, kde boli poschodové posteľe, v ktorých bolo iba trocha slamy. Keď v roku 1944 začalo bombardovanie, tak nás nahnali zbierať mŕtvolky na taký veľký dvojkolesový vozík a odnášať ich do vykopanej veľikánskej spoločnej jamy. Koncom roku 1944 bola veľká zima, všetkým nám omrzli ruky a nohy. Boli sme strašne smädní. Vonku v takých veľkých žľaboch bol ľad, ktorý sme tajne holými rukami lámali na malé kúsky a v rukách nosili do baraku, aby sa roztopil a mohli sme sa napiť vody. Každý deň skoro ráno nás hnali na appellplatz, aby nás spočítali, že koľkí sme. Každý jeden

Klára Saxunová

Ilustr. foto: archiv mt

musel osobne ísť dopredu a zahľasiť sa. Boli sme bosí, nemali sme topánky. Na tom appellplatzi som stála vedľa mojej tety. V náručí jej tam zomrelo najmladšie dieťa. Odpadla aj s dieťaťom, ktoré jej vypadlo z rúk. Chcela som ju zodvihnúť, ale lágerkomandantka jej začala kopať do chrbta, až jej dolámala rebrá a ona sa už nevedela sama postaviť. Zdvihli ju dve Poľky. Ja som bola veľmi slabá, dostávali sme iba malý kúsok repy bez chleba. V baraku bol iba jeden malý šporáček. Poľky chodili zbierať drevo, aby v tom baraku bolo teplo. Keď raz tie Poľky niesli drevo, došla lágerkomandantka a tak skríkla, že môj mladší brat Karol spadol z poschodovej posteľe. Polámam si pritom ruku. Ruku sme mu stiahli handrami. Keď došiel transport s Poľkami a Ruskami, dúfali sme, že tam nájdeme sestru. Ja s bratom sme išli medzi nich a pýtali sme sa, že či ju náhodou dakde nevideli, a jedna Poľka povedala, že ona išla rovno do plynu. Je ťažké o tom hovoriť, lebo neskôr som to videla na vlastné oči, keď som sa v roku 1969 bola v Osvienčime pozrieť so školou, na ktorej

som učila. Premietali tam film a ja som ju v tom filme zbadala. Tak som tam odpadla a kolegovia, riaditeľ školy s ďalšou kolegyňou, ma zdvihli a vyniesli von. Ja som si potom nevedela spomenúť, ako som zo sály vyšla. Riaditeľ mi potom povedal, že som vykrikla jej meno Jožina. Ale, aby som dokončila to Nemecko. Keď už začali bombardovať, vtedy nám z lietadiel nad naším barakom zhadzovali dolu také malé čokolády. Boli to už Anglo-Američania, ktorí oslobodzovali. Čokoládu nám zakázali zbierať, že nám to

Keď došiel transport s Poľkami a Ruskami, dúfali sme, že tam nájdeme sestru. Ja s bratom sme išli medzi nich a pýtali sme sa, že či ju náhodou dakde nevideli, a jedna Poľka povedala, že ona išla rovno do plynu.

môže poškodiť. Vtedy nás nahnali na jedno spoločné miesto v lágri. Dali nás nastúpiť do radu a lágerkomandantka, keď videla, že je niekto veľmi slabý, tak ho zastrelila. Tí, čo sme boli silnejší, sme sa dostali do barakov v ďalšom objekte, kde boli čisté lavice, čisté stoly, a tam nám doniesli v takých veľkých kotloch gulášovú polievku. Na druhý deň sme dostali týfus. Začali sme vracat' a hnačko-

vat'. Prišli také sestry, čo boli oblečené v modrom, a brali nás do druhého baraku, kde bola tzv. nemocnica. My sme sa tešili domov, ale museli sme byť v tej nemocnici. Ja aj o dva roky staršia sestra sme tam ležali asi 10 dní. Dostávali sme len čaj. Neskôr nám doniesli zemiaky. Možno nám tie zemiaky pomohli k životu. Zostali sme, ale sestry vypadali celkom vlasy. A tak sme sa dostali potom do jednej takej spoločnej miestnosti, kde nám dávali dokumenty. Bol to tzv. repatričný list. V Bergen-Belsene sme boli 11 mesiacov. V apríli 1945 sme z Bergen-Belsenu odchádzali do Plzne. Zastavili sme sa vo Františkových Láznach, tam sme mali hygienickú očistu. Odtiaľ nás potom, podľa toho, kto kde patrilo, dávali do rýchlika, do vlaku, do spoločného vagóna. Všetkých nás šikovali cez Prahu. Dostali sme sa domov do dediny a náš dom bol spálený. Tak nás dali do jedného takého domu, kde boli len chlieviky pre kozy a ovce. Keď nás sestra, tá partizánka, našla, tak dala mňa a brata do detského domova v Mošovciach a cez červený kríž hľa-

dala ďalšiu rodinu, ocka, bratov. V detskom domove sme objavili sestru tej lágerkomandantky. Aj ona, keď ma zbadala, ihneď ma spoznala podľa mojich silne kučeravých vlasov. Zohla mi hlavu a pravítkom ma bila po chrbte. Bol tam evanjelický farár a ten môjho brata a mňa mal strašne rád. On mal dve dcéry, ktoré nás chodili do toho detského domova navštevovať. Keď sme boli chorí, doniesli nám ovocie, ale potom zakaždým som od sestry tej lágerkomandantky dostala bitku. Miesto obeda ma nechala kľacať

pri stole a dostala som len polievku a nič viac. Ale v tej kuchyni pracovali Nemky, čo boli ako zajatkyne. A ony si ma obľúbili a nosili mi potajomky chleba, ktorý som dávala aj bratovi. Potom do detského domova prišla sestra Margita, ktorá žila v Bratislave, a zobrala nás. Mňa dala k tete do Prahy a brat išiel do Mikuláša učiť sa za strojára. Neskôr zomrel brat aj sestra.

Do svojich radov potrebujeme mládež

Z oblastnej konferencie v Bratislave podajú na XV. Zjazd SZPB návrh získavať za členov nášho zväzu mládež už od 16 rokov. Rozhodne áno, i keď sa nám zdá, že ide ešte o nezrelý vek. Je treba si uvedomiť, že v medzizjazdovom období prirodzenou cestou odí-

Všetci si uvedomujeme, že mladú generáciu, od 16 rokov, potrebujeme. Jej patrí v našom zväze budúcnosť, vieme načo všetko ju musíme pripraviť, aby v blízkej budúcnosti úspešne prevzala i vedenie našej organizácie.

de od nás podstatná časť členov – priamych účastníkov odboja. Mládež nám za tento čas dospeje, bude končiť stredné, starší aj vysoké školy. Zostávajú nám ešte sedemdesiat – osemdesiatroční „starci“, čo ešte ako deti prežívali Slovenské národné povstanie a útrapy 2. svetovej vojny. Hrali sa na Nemcov a partizánov, behajúc po lese s drevenými puškami.

V našich hlavách máme udalosti, ktoré sme sami prežívali a ďalšie získavali od skutočných hrdinov domáceho alebo zahraničného odboja. Vyrastali sme bez televízorov a počítačov. O hrdinských bojoch počas SNP a v 2. svetovej vojne, okrem priamych účastníkov, sme sa dozvedali i z učebníc, literatúry aj filmov, ktorých bolo dostatok. Mnohokrát sa namiesto vyučovania išlo do kina.

Odkiaľ sa má dnešná mládež, ktorú chceme (potrebujeme) získať do našich základných organizácií dozvedieť pravdivé vedomosti o našom odboji? Z kníh, keď v učebniciach pre ZŠ čítame „Povstanie bolo dielom malej skupiny nespokojencov, ktorým Slovenský štát z rozličných príčin nevyhovoval. Ovocím Povstania bolo poníženie národa, olúpenie o jeho dôstojnosť, návrat do podriadenosti a závislosti, ktorá nás gniavila v rokoch 1918–1938.“ (František Vnuk – slovenský historik). Toto nepovedal pán Vnuk, ale ja „Nože odpusť

mu, lebo nevie čo činí.“ Takýchto „pravdivých“ údajov nájdeme pri dnešnej slobodnej demokracii mnoho v kinách a médiách.

Keď som si prezrel po dlhšom čase Zborník dokumentov z konferencie k 50. výročiu I. zjazdu SZPB z 19. apríla 2007, Ondrej

Juriga uviedol, že jeden mladý historik nazval Povstanie – pučom. Podobne, keď si prelistujeme Kalendár Matice slovenskej, rok 1995, nájdeme v článku o činnosti zahraničnej Matice slovenskej, že to bol partizánsky puč...

Takéto hodnotenie nášho odboja sa dostáva do mladých hlávok, ktoré, verím, sa nám podarí získať za riadnych členov našej organizácie.

Tu sa začína mravenčia práca s touto skupinou našich členov, pretože táto veková skupina nepozná históriu nášho odboja a keď, tak má skreslené poznatky o ňom. Naša mládež žije v inom historickom období. Okrem učenia, voľný čas využíva vysedávaním pri

Ak náš zjazd schváli zmenu v stanovách a budeme medzi nás prijímať členov už od 16 rokov, čaká komisie veľa práce, aby sme mládež nielen získali, ale ju aj v základných organizáciách udržali.

počítači, ba i v kaviarni, na diskotékach... Táto skutočnosť nás zaväzuje neustále sa starať o túto mladú skupinu členov. Nestačí ich pozvať na členskú schôdzu dvakrát do roka, pretože ich stratíme. Chceme, aby nám po 4–5 rokoch postupne nahrádzali prirodzený úbytok členov, preberali funkcie v základných organizáciách a komisiách.

Túto našu mladú členskú základňu potrebujeme pripraviť, aby vedela odpovedať „tiež našej mládeži“ oblečenej do čiernych

šiat, pochodujúcu ulicami miest a dedín vychvaľujúcu Slovenský štát dr. Jozefa Tisu.

Keď zhrniem týchto pár viet, všetci si uvedomujeme, že túto mladú generáciu, od 16 rokov, potrebujeme. Jej patrí v našom zväze budúcnosť, vieme načo všetko ju musíme pripraviť, aby v blízkej budúcnosti úspešne prevzala i vedenie našej organizácie. Aby sa nám to podarilo, záleží na každom z nás, ale ťažisko práce leží na komisiách žien, učiteľov a mládeže, aby pripravili vo svojom obvode, nie nič nehovoriace prednášky, ale aby hľadali také formy, aby si mládež odnášala to, čo potrebujeme do nich postupne dostať bez bolesti a dobrovoľne. Určite, okrem teoretickej časti, každý rok uskutočniť v rámci oblastných výborov zájazd po stopách SNP.

Bol som na oblastnej konferencii SZPB v Bratislave. Komisia učiteľov, žien a mládeže urobila v tejto oblasti za tri roky dosť. Ale, ak náš zjazd schváli zmenu v stanovách a budeme medzi nás prijímať členov už od 16 rokov, čaká komisie veľa práce, aby sme mládež nielen získali, ale ju aj v základných organizáciách udržali.

Rozhodne by do výchovy mladých členov mala čo povedať i historicko-dokumentačná komisia so svojim archívnym materiálom. Je treba zabezpečiť dostupnosť i keď starších dokumentov na DVD.

Záverom pripomínam, že som takmer tri roky hľadal komisiu žien, učiteľov a mládeže pri ÚR SZPB, pretože po prvom neúplnom stretnutí zmizla. Veríme, že v máji, keď všetko kvitne bude v novom šate, krajšia a lepšia.

Ladislav NEUWIRTH

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
Obvodný úrad Bratislava
Slovenský zväz protifašistických bojovníkov
Veľvyslanectvo Ruskej federácie v Slovenskej republike
Bratislavský samosprávny kraj
Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava

dovoľujú si Vás pozvať na pietny akt pri príležitosti

67. výročia
DŇA VÍTAZSTVA NAD FAŠIZMOM

9. mája 2012 (streda) o 15.00 h
pri pamätníku Slavín v Bratislave

Už nie sú v čítankách

Slovenské národné povstanie už odišlo hlboko do dejín, lebo od oného okamihu, keď pplk. Ján Golian (o pár dní neskôr generál) vydal rozkazom heslo „Začnite s vystávaním“, čoskoro uplynie 70 rokov, a to je priemerný vek jednej generácie. Nečudo, že aktívnych účastníkov SNP a protifašistického odboja vôbec už budeme rátať nie na tisíce, ako kedysi, ale iba na stovky, a neodvratne, možno už pri sedemdesiatom jubileu, na desiatky. Ešte však sú medzi nami a ich zástoj v boji o slobodu žije nielen v deťoch a vnukoch, ale aj v nehnúcom odkaze

Zlaté stránky ozbrojeného boja v Povstaní písali predovšetkým vojaci povstaleckej armády, oficiálne Prvej československej armády v SNP, ale aj partizánske oddiely a brigády, ktorých najstatočnejší príslušníci pokračovali v boji aj po ústupe do hôr.

Povstania ako takého, ako najvýznamnejšieho aktu v dejinách slovenského národa. A ten odkaz v budúcich pokoleniach azda pretrvá naveky.

Zlaté stránky ozbrojeného boja v Povstaní písali predovšetkým vojaci povstaleckej armády, oficiálne Prvej československej armády v SNP, ale aj partizánske oddiely a brigády, ktorých najstatočnejší príslušníci pokračovali v boji aj po ústupe do hôr. Veľa o tom môžu rozprávať, obrazne povedané, hory samé, najviac tie stredoslovenské, a povedané konkrétne, ľudia hôr a podhorských dedín. Osobitne chceme spomenúť Horehronie a v rámci neho Čierne Handle, ktorých centrom je možno celému Slovensku známa rázovitá dedina Čierny Balog.

Čiernobalogske hory sa po

strate oslobodeného povstaleckého územia stali domovom a východiskom k boju viacerých partizánskych oddielov a brigád partizánskeho zväzku Chruščov. Žili a bojovali proti okupantom vďaka podpore obyvateľov Čiernych Handľov. Koncom januára 1945 sa občania Čierneho Balogu postavili na odpor nemeckým okupantom ustupujúcim od Klenovca. S pomocou partizánskej brigády pplk. J. Lichnera (po vojne generál), ktorú tvorili vojaci 2. čs. paradasantnej brigády v ZSSR, sa zámer okupantov prekazil. Baločania a partizáni odrazili aj útok Nemcov, ktorí

sa tlačili od Brezna. Dedinské „malé povstanie“ Baločanov znesie ne jeden prvok heroizmu a uľahčilo aj oslobodenie Brezna vojskami 4. ukrajinského frontu 31. januára 1945.

Zásluhou románu P. Jilemnického Kronika sa „malé povstanie“ a najmä príbeh 9-ročného chlapca Janka Giertliho trochu zlegendizovali. Baločania nemohli zato. Nevie, či Janko Giertli bol v čítankách, no partizáni určite.

Áno, partizáni už nie sú v čítankách. Dúfajme však, že sú hlboko zakorenení v historickom vedomí, a že v ňom aj zostanú. Zaslúžia si to. A tí z „malého povstania“ Baločanov osobitne. Prirodzene, rovnako ako Čiernohandelci, lebo iskra „malého povstania“ skrsla v nich.

Ervin PAULIAK

POĎME NA NĀKUPY, VEĎ POSLEDNĚ, ČO SI MI KŪPIL, BOLA SVADBNĀ OBRŪČKA.

Úcta veteránom z bojov o Britániu

Na Ministerstve obrany SR sa 17. apríla uskutočnilo pravidelné stretnutie s veteránmi, ktorí cez 2. svetovú vojnu bojovali o Veľkú Britániu, ako aj s vdovami po veteránoch, ktorí padli alebo už nežijú. Na stretnutí bol prítomný aj predseda SZPB Pavol Sečkář.

„Dnes sme sa stretli, aby sme oslávili statočnosť a odhodlanie bojovať proti fašizmu, ktoré ste vy a vaši spolubojovníci preukázali v bitkách na západných frontoch počas 2. svetovej vojny,“ povedal zhromaždeným štátny tajomník MO SR Miloš Koterec.

Bolí to tisícky mužov a žien pôvodom z Československa, ktorí s nádejou

Bolí to tisícky mužov a žien pôvodom z Československa, ktorí s nádejou odhodlane bojovali proti nacizmu.

odhodlane bojovali proti nacizmu. „Ako veľmi si museli priať, aby sa svet opäť stal príjemným miestom na život. No mnohí z vás ste boli aj po roku 1948 vtedajším režimom prenasledovaní a rôznym spôsobom znevýhodňovaní, často ste stratili svoju občiansku česť, brzдили vaše ďalšie uplatnenie sa v živote. Zaiste bolo aj to náročné znášať, zvládať a prekonať to. Obdivujem odhodlané skutky a odvahu vo všetkých vojnových konfliktoch a tak obyčajne, ľudsky a srdečne sa chcem poďakovať všetkým vojakom – veteránom. Ďakujem!“ uviedol štátny tajomník.

„Rada by som vyslovila veľkú vďaku a obdiv Slovákom, ktorí bojovali v 2. sve-

tovej vojne a pomohli nám vyhrať boj o slobodu. Vďaka úsiliu ľudí ako ste vy, môže Slovensko a Veľká Britániu spolupracovať bok po boku aj dnes,“ zdôraznila veľvyslankyňa Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska na Slovensku Susannah Montgomery.

Pravidelné stretnutie býva spojené aj s vyplácaním príspevku veteránom vojny

a vdovám zo strany britskej ambasády. Nejde však o štátne zdroje, ale o príspevky od podporných náďácií britských pozemných a vzdušných síl.

V leteckých jednotkách na území Británie slúžilo cez 2. svetovú vojnu 3563 Čechov a Slovákov, z nich 531 zahynulo. V 1. čs. obrnenej brigáde slúžilo 5623 vojakov pôvodom z Československa, z ktorých 167 padlo v boji. Zo Slovákov a Čechov, ktorí bojovali o Britániu, žijú na území Slovenskej republiky Mikuláš Spiegel, Štefan Miklánek a Milan Píka. V Británii žije z našich veteránov západného odboja posledný Slovák, a to Ivan Schwarz, rodák z Bytče.

Pavol VITKO

Pri plnom nose pomôže infralampa

Liečbu nádchy, chrípky alebo zápalu prínosných dutín môže urýchliť infralampa. Infračervené svetlo, ktoré infralampa vyžaruje, je okom neviditeľné, ale ohrieva pokožku, keď na ňu dopadá. Využívanie jeho pozitívneho vplyvu odporúčajú odborníci pri viacerých ochoreniach.

Najväčším pomocníkom býva infralampa pri liečbe nádchy, chrípky

použití zabudovaný mechanický alebo digitálny časovač pre pohodlné nastavenie intervalov žiarenia,“ povedal Miroslav Wunderlich zo spoločnosti NAY.

Používať infralampu pri liečbe nádchy a chrípky je možné dva až trikrát denne. Ohrievaním dutín sa uvoľňujú sekréty, v ktorých by sa mohli rozmnožovať baktérie. Túto

manipulácii môže spôsobiť popálenie,“ zhrnul Wunderlich.

Chrípka je infekčné ochorenie spôsobené RNA vírusom. Rýchle sa šíri po celom svete počas sezónnych epidémií a tie zapríčínajú ekonomické škody v podobe vysokých nákladov za zdravotnú starostlivosť a zníženie produktivity práce. Genetické zmeny víru-

Pri chorobe treba vždy navštíviť lekára.

Ilustr. foto: TASR

či zápaloch čelných a nosných dutín. Okrem toho však podporuje napríklad aj krvný obeh, lieči chronický reumatizmus či prináša úľavu od prejavov artritídy, pomáha aj k zdravej pleti. Je to vďaka tomu, že infračervené svetlo sa dostáva hlboko pod vrchnú vrstvu pokožky, približne tri až štyri centimetre a spomaľuje proces starnutia pleti, redukuje akné, opary a zvyšuje elasticitu kolagénových vlákien pokožky.

„Pri výbere infralampy treba zohľadniť individuálne požiadavky užívateľa. Jednou z najdôležitejších vlastností je výkon infralampy, jej polohovateľnosť a tiež možnosť

procedúru je lepšie robiť až po aplikovaní nosných kvapiek, ktoré uvoľnia kanáliky do dutín.

Výkon infralamp sa pohybuje v rozmedzí 75 až 300 wattov a je potrebné pamätať na to, že čím väčší výkon infralampa má, tým je vyššia intenzita infračerveného žiarenia. „Pri použití infralampy je potrebné mať vždy zatvorené oči, aby sa zamedzilo ich poraneniu. Neodporúča sa tiež používať infralampu dlhšie ako 12 minút. Ľudia, ktorí nie sú na jej používanie zvyknutí, by mali zvoliť kratší čas ožarovania. Netreba zabúdať ani na to, že infralampa sa použitím zahrieva na vysokú teplotu a pri neopatrnjej

su chrípky spôsobili v 20. storočí tri epidémie resp. až pandémie, pri ktorých zomreli milióny ľudí. Vírus chrípky napáda respiračný systém, medzi osobami sa prenáša predovšetkým kvapôčkovou infekciou. Príznaky infekcie sú: zvýšená telesná teplota, bolesti hlavy, únava (môže byť extrémna), suchý kašeľ, bolesť hrdla, upchatý nos, podráždené oči, zimnica. Následky chrípkovej infekcie sú vážnejšie a trvajú dlhšie než následky nachladnutia. Liečba trvá obvykle jeden až dva týždne. Chrípka môže byť niekedy smrteľná, predovšetkým u slabých, starých alebo chronicky chorých ľudí.

red TASR

Vojnový granát zabíjal

Polícia v Banskej Bystrici vyšetruje výbuch v rodinnom dome v obci Hrochoť v Banskobystrickom okrese, ku ktorému došlo v nedeľu (15. 4.) a zahynuli pri ňom dvaja ľudia. „Výbuch nastal v kotolni, ktorá sa nachádza v suteréne

rodinného domu, pravdepodobne doposiaľ nezistenou manipuláciou s delostreleckým granátom,“ uviedla pre TASR banskobystrická krajská policajná hovorkyňa Mária Faltániová.

Keďže je podozrenie, že v dome

sa môže nachádzať aj ďalšia munícia z druhej svetovej vojny, bol dom zabezpečený a zabezpečený policajnou hliadkou. Prípadoch je v štádiu vyšetrovania a vyšetrovateľ Policajného zboru začal trestné stíhanie pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami a pre usmrtenie.

Hovorkyňa pripomenula, že v kotolni sa nachádzali 14-ročný Kristián z Banskej Bystrice a 48-ročný Miroslav, majiteľ domu. Výbuch spôsobil chlapcovi devastačné poranenia nezlučiteľné so životom. Miroslava zasiahla črepina z munície a taktiež mu spôsobila zranenie, ktorému na mieste podľahol.

Nálezy munície z obdobia druhej svetovej vojny nie sú na Slovensku zriedkavé. Len za posledný mesiac zneškodňoval pyrotechnik muníciu v lesnom poraste v katastri obce Chocholná-Velčice v okrese Trenčín. V bývalom vojenskom priestore Javorina v obci Ľubica, okres Kežmarok, našli koncom marca nevybuchnutú mínu a náboje do pušky kalibru 7,92 z obdobia druhej svetovej vojny. V týchto prípadoch však našťastie k zraneniam ľudí nedošlo.

Red TASR

Propagoval nacistickú symboliku

Košický vyšetrovateľ obvinil 19-ročného Petra z okresu Košice-okolie, u ktorého našli extrémistické materiály, ale aj predmety na výrobu výbušnín. Hovorca košických krajských policajtov Alexander Szabó informoval, že mladík je obvinený zo zločinov podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných ľudských práv a slobôd, nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami v štádiu prípravy, nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami a z prečinov rozširovania extrémistických materiálov a prechovávanía extrémistických materiálov.

Peter podľa polície zhruba rok (minimálne od februára 2011 do januára 2012) propagoval na internete nacistickú symboliku,

materiály zamerané na rasovú neznášanlivosť a iné extrémistické materiály, „čím verejne šíril, presadzoval a podporoval také skupiny osôb a myšlienky, ktoré smerujú k násilnému potlačovaniu základných práv a slobôd“, vysvetlil Szabó.

Obvinený tiež zháňal komponenty na výrobu výbušných systémov a predmety prechovával v rodinnom dome v Kráľovciach (okr. Košice-okolie). Mladík si podľa polície zadovážil hlavne z krátkoernej palnej zbrane, samonabíjajúcej pištole (kalibru deväť mm).

„Obvinený je trestne stíhaný na slobode. V prípade dokázania viny mu hrozí trest odňatia slobody na štyri až osem rokov,“ uviedol Szabó.

red TASR

Pohľad na časť rodinného domu po výbuchu granátu.

Foto: KR PZ BB

Bilancovaním svojej práce so

Z našej činnosti

Zemianske Kostofany si pripomenuli 67. výročie oslobodenia 4. apríla. Aby oslavy, či už oslobodenia, alebo výročí SNP vyzneli dôstojne, spolupracujeme s vedením obce. Starostka Helena Kováčová je našou dlhoročnou členkou ako pozostalá, dobrá je spolupráca so základnou školou, s veliteľom tunajšej posádky pri zabezpečovaní čestnej stráže pri pamätníku, a tiež i materiálne zabezpečenie.

Organizujeme a zúčastňujeme sa zájazdov po pamätných miestach bojov, ako sú Klak, Ostrý Grúň, Skýcov, Zvolen, Kováčová, Banská Bystrica, Jankov vŕšok, bratislavský Slavín, Čierny Balog, Starý Tekov. Členovia mali možnosť zúčastniť sa na oslavách oslobodenia 8. mája na Slavíne i osláv KDO na Dukle. Navštívili sme koncentračné tábory Osvienčim, Mauthausen, Terezín i Bergen-Belsen.

Naši členovia sa zúčastňujú brigád v obci, pri čistení okolia pamätníkov padlých v 1. a 2. svetovej vojne, okolia spoločných hrobov zavraždených v 2. svetovej vojne. Tiež nezabúdame i na seba a robíme niečo pre svoje zdravie návštevami termálnych kúpeľov v Podhájskej.

Naša ZO má dobrú spoluprácu s Jednotou dôchodcov v našej obci, ktorá je náš kolektívny člen. Spoločne s nimi sa podieľame na rôznych akciách a činnostiach v obci i mimo nej. Tiež sa môžeme pochváliť akciou, ktorá vznikla na náš podnet. Je to Beh SNP, ktorého 4. ročník sa uskutoční v septembri. Chcela by som srdečne poďakovať všetkým tým, ktorí nám akoukoľvek činnosťou pomáhajú pri zabezpečovaní a organizovaní osláv a rôznych iných akcií.

Anna KOMANEKOVÁ, predsedníčka ZO SZPB

Medzilaborce hodnotili

Oblasťný výbor SZPB v Medzilaborciach na rokovaní oblastnej konferencie, ktorá sa konala 23. marca, zhodnotil svoju činnosť za predchádzajúce obdobie a prijal nové úlohy do nastávajúceho obdobia, ktoré sa bude niest' aj prípravou na XV. zjazd SZPB.

Delegáti konferencie a pozvaní hostia si minútu ticha uctili pamiatku zosnulého dlhoročného tajomníka oblastného výboru a člena Ústrednej rady SZPB Petra Hrinka a ďalších členov oblastnej organizácie SZPB v Medzilaborciach, ktorí navždy opustili naše rady.

Hostia konferencie, poslanec NR

SR, okresný predseda strany Smer - SD Ľuboš Martinák a poslanec PSK, primátor mesta Ivan Solej reagovali na diskusné príspevky jednotlivých delegátov, vyzdvihli doterajšiu vzájomnú spoluprácu a ubezpečili aj do budúcnosti s konkrétnou pomocou Oblastnému výboru SZPB zo strany predstaviteľov strany Smer a samosprávy mesta.

Delegáti konferencie vo voľbách zvolili nových členov OblV, predsedníctva a členov oblastnej revíznej komisie SZPB.

Tajomníkom oblastného výboru a členom ÚR SZPB sa stal Vladimír Kokuľa.

G. KANTULÁK, člen OblV SZPB

Oslobodenie Komjatic

Komjatice si pripomenuli 67. výročie oslobodenia 28. marca. Báseň „List vojaka“ zarecitovala deviatačka Danka Horváthová. Spevácky súbor Nádej pri ZO SZPB a Klube dôchodcov zaspieval povstalecké piesne.

Prednosta ObÚ Jozef Švec vo svojom príhovore zdôraznil, že lokálne konflikty na mnohých miestach našej planéty nám nedovoľujú, aby sme vytreli zo svojich pamätí a zabudli na tých, ktorých životy nám túto slobodu vydobyli. Aj Komjatičania sa aktívne zapájajú do domáceho a zahraničného odboja v 1. čs. armáde gen. L. Svobodu, ako: Karol Lacko, Ján Popadič, plk. Jozef Očenáš, Valent Bihari a ďalší. Plukovník Anton Martiš bol letcom v 311. bombardovacej RAF v Anglicku.

Predsedníčka ZO SZPB Mária Rajnohová zdôraznila, že aj v našej obci sa odohrala jedna veľká história. Keď sovietske vojská 2. ukrajinského frontu prekročili Hron pri Štúrove, dunenie diel bolo počuť aj u nás. Sovietski letci dostali rozkaz zničiť nemecké

opevnenia na návrší nášho cintorína. 26. a 27. marca 1945 lietadlá ČA mímometnou strelbou strieľali do našich občanov, ktorí so strachom z bombardovania vychádzali z kostola. Vtedy tam podľa matriky zomrelo 57 ľudí a ďalších 37 na následky zranení.

SZPB preto stále zdôrazňuje postoj, najmä mladých ľudí, k histórii vlastnej krajiny, v ktorej sa aj SNP postavilo proti bezpráviu, násilniu a sociálnej nespravodlivosti. Pripomínajme si to najmä v nasledujúcich dňoch, pri hroboch a pamätníkoch tých, ktorí za našu slobodu obetovali svoj život. Iba taký môže byť prejav úcty a kultúry národa.

Za ÚR SZPB a OblV SZPB Nové Zámky sa prítomným prihovarila tajomníčka Magda Nováková. Na záver sme si minútu ticha uctili pamiatku obetí v 2. svetovej vojne. Žiaci ZŠ a MŠ a predstavitelia obce položili vence k pamätnej tabuli. Spevácky zbor O. Cabana pri MsO Matice slovenskej, pod vedením Oľgy Kelešiovej, zaspieval národné piesne.

Mária RAJNOHOVÁ, predsedníčka ZO SZPB

Pohľad na predsedníctvo Oblastnej konferencie SZPB vo Svidníku, kde čestné miesto zaujal predseda SZPB Pavol S

Oblastná konferencia v Senici.

Foto: JP

Pietna spomienka v Liptovskom Mikuláš

Svidnícka oblastná konf

Pred blížiacim sa XV. zjazdom SZPB rokovali na Oblastnej konferencii delegáti vo Svidníku. V zasadačej sieni Obvodného úradu vo Svidníku sa rokovanie delegátov z okresov Svidník a Stropkov začalo slávnostne.

Najprv zaznela hymna Slovenskej republiky a po nej niekoľko ľubozvučných rusínskych pesničiek speváckeho tria TROPAR, v ktorom spieva aj členka našej odbojárskej organizácie Anna Vaňková. Člen ÚR SZPB Ján Uhrík, ktorý konferenciu viedol, potom privítal predsedu ÚR SZPB Pavla Sečkára. Dôležitosť konferencie potvrdili svojou účasťou prednosta Obvodného úradu vo Svidníku Bohumil Kačmár, primátor Svidníka Ján Holodňák a primátor Giraltoviec Ján Rubis.

Hodnotiacu správu za obdobie od poslednej konferencie v roku 2009 predniesol predseda Oblastného výboru SZPB Jozef Rodák. Konštatoval, že aktivita členov odbojárskej organizácie bola veľmi bohatá a mali sa čím pochváliť. Svoje rady každoročne rozšírili o prijímanie nových členov, a čo je potešujúce, boli medzi nimi čoraz mladší ľudia, takže o budúcnosť SZPB v regióne sa nemusia obávať. Tak ako väčšina doterajších, aj noví členovia sa aktívne zapájajú do činnosti SZPB.

Či už je to starostlivosť o odbojárov, ktorí pre vyšší vek či zdravotné problémy už nemôžu vykonávať takú činnosť ako voľakedy, a ktorých pravidelne navštevujú pri ich ocenení alebo životných jubileách. Potešiteľne je aj to, že podduklianský kraj navštevujú počas rôznych výročí vzácní hostia, účastníci oslobodzovacích bojov v tomto regióne a ich potomkovia. Pravidelne tu chodia dcéry takých osobností, ako bol maršal Konev, či generál Svoboda, a s veľkým uspokojením zdôrazňujú, že ich otcovia by boli veľmi spokojní s tým, ako si Svidničania vážia to, čo sa tu po-

SZPB pripravuje na XV. zjazd

Sečkář.

Foto: FDŽ

Z osláv oslobodenia Komjatíc.

Foto: mr

Foto: J. Machovič

Oblasťná konferencia v Medzilaborciach.

Foto: GK

Oslavy oslobodenia v Liptovskom Mikuláši

Mesto Liptovský Mikuláš si každoročne 4. apríla pripomína oslobodenie mesta. O mesto sa bojovalo dlhých 62 dní a počas bojov padlo viac ako 4500 vojakov. V tomto roku sme si pripomínali 67. výročie jeho oslobodenia.

Oblasťný výbor a Základná organizácia SZPB pri spomienkových oslavách oslobodenia mesta veľmi úzko spolupracuje s mestom a zabezpečuje kladenie vencov na pietne miesta, pripomínajúce obeť bojov o mesto.

Kladenie vencov začalo na Petrovičovom nábreží pri pomníku Kolomana Petroviča, ktorý zahynul guľkou nemeckého guľometníka pri odmiňovaní mosta cez Váh do Palúdzke.

Na železničnej stanici v Liptovskom Mikuláši má svoje pietne miesto železničiar Ján Hubka, ktorý bol zastrelený v službe.

Vo Vrbici pri evanjelickej kostole spoluobčania mesta Liptovský Mikuláš postavili pomník pomenovaný „Matka“, pre obeť I. sv. vojny, Slovenského národného povstania a obeť oslobodzovania mesta Liptovský

Mikuláš v II. sv. vojne, ktorý bol ďalším miestom na pietnu spomienku obetiam vojny a oslobodenia mesta.

Pri oslobodzovaní mesta zahynuli aj nevinní civilní obyvatelia a deti. K pamätnej tabuli, pripomínajúcej smrť štyroch detí a ich dospelého človeka, sa boli pokloniť aj deti z Vrbickej základnej školy.

Posledné pietne miesto, ktoré si uctili členovia SZPB v Liptovskom Mikuláši je spomienka na vypálený dom vo Vrbici, v ktorom zahynuli piati obyvatelia Liptovského Mikuláša, ktorí v ňom zhoreli.

V popoludňajších hodinách sa začal hlavný program spomienkových osláv 67. výročia oslobodenia mesta Liptovský Mikuláš, ktorý sa začal na Námestí osloboditeľov. Účastníkom sa prihovril aj podpredseda ZO SZPB v Liptovskom Mikuláši Milan Martinka. Po položení vencov k pamätníku na Námestí osloboditeľov sa účastníci odobrali na háj Nicovô, kde pri pamätníku na vojenskom cintoríne si uctili položením vencov pamiatku padlých pri oslobodzovaní mesta Liptovský Mikuláš.

Ján MACHOVIČ

Chcú ziskávať mladých

Rokovanie Oblasťnej konferencie SZPB v Senici sa konalo 29. marca. Okrem bilančovania činnosti organizácie za posledné dva roky značnú pozornosť venovala konferencia budúcnosti organizácie SZPB, nielen v oblasti Senica, ale na Slovensku celoplošne.

V toku času odchádzajú z našich radov bývalí účastníci odboja. Na Slovensku je žijúcich priamych účastníkov protifašistického odboja v 2. svetovej vojne stále menej. Je preto logické, že k zachovaniu členstva, a tým aj celej organizácie, je potrebné ziskávať za členov najmä mladších ľudí, predovšetkým z radov mládeže.

Ako hosť konferencie ma zaujala správa o činnosti „Občianskeho združenia delostrelcov“ a aktivita členov oblasťnej organizácie SZPB, najmä v prednáškovej činnosti a besied pre mládež.

Myslím si, že určité rezervy našej organizácie sú v oslovení potomkov priamych účastníkov odboja. Vynára sa logické konštatovanie, že prá-

ve táto kategória občanov by mala mať prioritný záujem na zachovávaní a šírení odkazu odbojárov.

Okrem toho je potrebné zamerať svoju činnosť najmä v základných organizáciách na atraktívne akcie, ktoré sa stanú zaujímavé pre mladých ľudí. Okrem spomínaných aktivít môžu byť aktuálne aj akcie obdobného zamerania, ako v partnerskej organizácii SZPB v Rimavskej Sobote, ako strelecké súťaže pri výročiach odboja alebo významných osobností odboja (napr. Pohár maršala Malinovského v ZO SZPB Tornaľa, znalostné kvízy z histórie odboja, ktoré organizujú ZO SZPB v Rim. Sobote, alebo odbery krvi na počesť SNP v ZO SZPB v Čiernom Potoku).

Určite aktívni ľudia podľa miestnych podmienok a možností prídu aj s inými druhmi zaujímavých podujatí.

Delegáti zvolili za predsedu oblasťného výboru doterajšieho predsedu genmjr. v. v. Milana Podhorániho a tajomníčku ObV SZPB v Senici Milinu Rosovú.

Jozef PUPALA

ferencia

čas oslobodzovacích bojov udialo. Aj členovia svídnickej oblasťnej organizácie SZPB môžu byť hrdí na to, že poučení bojovou tradíciou a históriou Dukly a jej hrdinov sa stále aktívne podieľajú pri ochrane a udržiavaní tejto histórie a pamiatok na ňu. Aj v ostatných oblastiach dosiahli dobré výsledky. Pravidelne sa podieľajú na príprave osláv a obohacujú ich svojou aktívnou účasťou. Sú to hlavne oslavy na počesť výročí oslobodenia miest a obcí regiónu v II. svetovej vojne a konca tejto vojny, výročí Karpatko-duklianskej operácie, SNP a podobne. Už tradičnú je ich každoročná účasť pri odberoch krvi, ktorá

sa vžila pod heslom: „Odbojárska kvapka krvi“. Aktívne pracuje aj historická a dokumentačná komisia. Jej členovia chodia na stretnutia s mládežou, na besedy s občanmi, a hovoria o tradíciách protifašistického boja a upozorňujú na nebezpečenstvo pravicového extrémizmu v súčasnej neľahkej dobe. Mnoho úsilia vynakladajú aj na udržiavanie a ochranu pamiatok z ťažkých bojov v tomto regióne v oboch svetových vojnách z minulého storočia.

Pavol Sečkář informoval o aktivitách, ktoré vrcholný orgán SZPB rieši. Rozobral aj problematiku propagácie a riešenie úloh okolo vydávania a distribúcie zväzového časopisu BOJOVNÍK. Informoval aj o najdôležitejších úlohách, ktoré rie-

šia pri príprave a organizácii blížiacieho sa XV. zjazdu SZPB. Zároveň sa poďakoval odbojárom a členom svídnickej oblasťnej organizácie za ich doterajšiu dobrú prácu a jej výsledky a do budúcnosti im zaželel ďalšie úspechy.

Delegáti zvolili nového predsedu ObV SZPB Jozefa Rodáka a tajomníka Mikuláša Žižáka, členov nového 23-členného predsedníctva a jeho komisií. Za člena ÚR SZPB schválili Jána Uhríka. Za delegátov na XV. zjazd SZPB zvolili Jozefa Rodáka, Jána Uhríka a Mikuláša Žižáka (náhradník), ktorého schválili ako kandidáta za člena ÚRK SZPB. Schválili aj návrh na predsedu SZPB Pavla Sečkářa a tajomníka ÚR SZPB Romana Hradeckého.

František DŽALAI

Alfonz Bednár

(13.10.1914–9.11.1989) – spisovateľ, scenárista

Spisovateľ Alfonz Bednár vniel v päťdesiatych rokoch minulého storočia do slovenskej literatúry dramatickosť a ukázal, že aj hrdina môže byť slaboch, čo bolo dovtedy takmer nemysliteľné. Vo svojich dielach rozohral príbehy a majstrovsky poukázal na medzilidské vzťahy. Nahlas vypovedal to, čo niekto síce cíti, ale nevie to pomenovať. Napríklad aj fakt, že ak je človek sám v sebe a len pre seba, je vlastne cudzí medzi svojimi. Patril ku generácii spisovateľov, v ktorých tvorbe rezonovala druhá svetová vojna a Slovenské národné povstanie. No pozeral sa na tieto historické udalosti bez zvyčajného páťosu. Svet, ktorý vo vojne zošalel a „rozsypal sa na kusy“, treba znova postaviť... „Bez ľudí niet života,“ ale „žiť možno asi len tak, že človek viac dáva ľuďom, než od nich berie“.

Alfonz Bednár sa narodil 13. októbra 1914 v Neporadzi. Jeho otec bol síce len roľník, ale veľmi dbal na vzdelanie svojich detí. Museli sa naučiť čítať aj po nemecky a švabachom, nielen to, čo sa učili v škole. Otec bol prísny a dôsledný, deti nikdy nemohli povedať, že sa im nechce ísť do školy, hoci meštianka bola v Bánovciach, čo je desať kilometrov od Neporadze, a na stanicu bolo treba ísť pešo takmer šesť kilometrov. Ak si uvedomíme, že šliapať bolo treba v každom počasí, nebola to až taká prechádzka. Po skončení meštianky študoval Alfonz Bednár najskôr na gymnáziu v Nitre a zmaturoval v Trenčíne roku 1934. V tom istom roku nastúpil na Filozofickú fakultu Karlovej univerzity v Prahe, kde študoval latinčinu, češtinu a slovenčinu. Po rozbití republiky v marci 1939 mu-

sel spolu s ostatnými slovenskými študentmi z Prahy odísť a školu dokončil na Slovenskej univerzite v Bratislave.

S vysokoškolským diplomom sa v roku 1940 zamestnal ako učiteľ

Alfonz Bednár

Ilustr. foto: TASR

na gymnáziu v Liptovskom Mikuláši, no po roku ho preložili do Bardovej, kde pobudol až do skončenia druhej svetovej vojny. V rokoch 1945–1949 bol pracovníkom Povereníctva informácií v Bratislave. Potom sa jeho život krútil už iba okolo literatúry.

Po februári 1948 sa na tri roky stal redaktorom prekladovej literatúry vo vydavateľstve Pravda a súčasne vstúpil do slovenskej literatúry ako spisovateľ. Vyšla mu zbierka básní pre deti *Strom a zakrátko* po nej ďalšia knižka veršov *Márne chůtky na pochůtky*. Po týchto poetických pokusoch sa už venoval iba próze

a najmä ňou sa zapísal do análov slovenskej literatúry. Vari najznámejším z jeho diel je román *Sklený vrch*, ktorý vyšiel knižne roku 1954. Spisovateľ ho napísal formou denníkových záznamov a na príbehu

hrdinov akoby naznačil ďalšie smerovanie svojej literárnej cesty.

O dva roky neskôr vydal knihu noviel o Slovenskom národnom povstaní *Hodiny a minúty*, v ktorej na osudoch jednoduchých ľudí vykresľuje ľudské charaktery a hľadá zmysel dejinného vystúpenia národa v Slovenskom národnom povstaní. Téma povstania sa Alfonz Bednár venoval aj v ďalšej románovej novele *Cudzí*, v ktorej okrem vykreslenia charakterov viacerých účastníkov odboja načrtol aj kritický obraz veliteľov nacistickej armády, ich zmýšľania a konania. Pri opisovaní nebol patetický, ale

nelútostne kritický, ukázal povstanie „nie s hudbou, rachotom bubnov a vejúcimi zástavami, ale... v krvi, utrpení a smrti“.

Napriek tomu vždy zápasil o klady svojich postáv, čoho svedectvom je každá jeho nová kniha. Známy literárny kritik Alexander Matuška o ňom napísal: „Peklo vie ukázať s dostatočnou silou; pri východe z neho sa stretáva s temným a kalným v človeku; na svetlo sa z neho dostáva stále viacej a viacej; úplne sa oslobodí, keď pochopí, že zlo je osudové, neporaziteľné, že ho možno a treba preháňať. Od chlapa k chlapovi, od človeka k človeku, ale najmä spoločnou silou všetkých, ktorí to so zlom myslia zle.“

Svoju novelistickú tvorbu ukončil Alfonz Bednár novelou *Zrub z kameňa*, ktorá vyšla roku 1962 pod názvom *Novely*, a týmto dielom sa zaradil medzi popredných slovenských prozaikov. Vtedy už pracoval ako dramaturg a scenárista Československého štátneho filmu v Bratislave.

Celkom odlišným dielom bol cestopis *Grécke zátišie*, v ktorom priblížil odkaz gréckej antickej kultúry v konfrontácii so súčasným svetom. Potom sa Alfonz Bednár opäť venoval písaniu románu, dokonca veľkého románového celku, ktorý dostal názov *Role*. V roku 1964 vyšla jeho prvá časť pod názvom *Hromový zub*, ale pokračovanie – *Deravý du-*

kát sa pre cenzúrny zásah dočkalo vydania až roku 1992. V ďalšom období spisovateľ obrátil pozornosť na život mestského obyvateľstva, písal humoristicky ladené kritické romány, venoval sa dramatickej tvorbe a vytvoril viacero úspešných filmových scenárov. Spolupracoval väčšinou so známym slovenským režisérom Štefanom Uhrom, napríklad pri tvorbe filmov *Slnko v sieti*, *Organ* a *Tri dcéry*. Televízny scenár *Ráno pod mesiacom* napísal pre režiséra Martina Luthera.

Popri vlastnej tvorbe sa Alfonz Bednár venoval aj prekladom anglickej a americkej klasickej i súčasnej prózy a vydal prvý zväzok *Dejín slovenskej literatúry*, kde uplatnil osobitý pohľad na novú koncepciu literárnych dejín. V roku 1994 vydala o ňom jeho dcéra knihu pod názvom *Z rozhovorov alebo Edela a iné veci tohto sveta*. Od roku 1980 žil ako dôchodca v Bratislave, kde začiatkom novembra 1989 zomrel. Pochovaný je na bratislavskom cintoríne v Ružinove.

Spisovateľ Alfonz Bednár „pobudol“ v slovenskej literatúre takmer štyridsať rokov. Prežil pokojné i menej pokojné obdobia bez väčších vnútorných zemetrasení. Zaisť aj preto, že sa nikdy nedral dopredu, neoslavoval vo svojich dielach nijaké súčasné legendy. Naopak, opisoval „obyčajných“ ľudí a medzi nimi a v nich hľadal a nachádzal svojich hrdinov. Tak sa stal nie aktérom, ale iba svedkom omylov uplynulých rokov. „Človek akoby prestal byť spoločenským tvorom a uzatvára sa do seba. Táto vnútorná ľudská prázdnota a ekologická hrozba ma trápia najviac zo všetkého,“ povedal na sklonku života.

Jozef LEIKERT

Partizánove druhé narodeniny

Ján Bzdúšek z Brezovej pod Bradlom sa dožil 21. 3. 2012 osemdesiat sedem rokov. Som hrdá a pyšná, že tento človek je môj pradedo, ktorého v našej rodine jednoducho oslovujeme „starký“ a máme ho všetci radi. Počas SNP bol náš starký partizánom Druhej partizánskej brigády gen. M.R. Štefánika, oddiel Repta.

Tento oddiel, ako nám vysvetlil náš starký, sa organizoval a potom bojoval až do skončenia druhej svetovej vojny v Podbradlianskom kraji na západnom Slovensku. Už od prvých dní Slovenského národného povstania museli partizáni zväzdať ťažké boje s fašistickými nemeckými vojskami a Pohotovostnými oddielmi Hlinkovej gardy. Náš starký niektoré boje popísal a vydal knižne pod názvom „Spomienky na Slovenské národné povstanie v Podbradlianskom kraji“.

Túto knižku daroval starký aj nám pravnučkám a pravnučkovi. Ja so sestrou Dankou sme si ju

viackrát prečítali a vždy tam nachádzame niečo nové, aké hrôzy páchali nemeckí vojaci a ich prísluhovači na partizánoch a ľuďoch, čo im pomáhali.

Cez letné prázdniny chodíme na chalupu, ktorá sa nachádza na brezovských kopaniciach. Poprosila som starkého, aby nám porozprával, ako to bolo počas SNP, a on nám ochotne rozprával a sľúbil nám, že nám pôjde ukázať niektoré miesta, kde bojoval. Okrem iných príhod nám porozprával aj o boji, kde sa druhýkrát narodil.

Šiesteho januára 1945 si nemecké vojská zaumienili, že Reptov partizánsky oddiel zničia. V mnohonásobnej presile za podpory delostrelectva a mìnometnej paľby partizánsky oddiel obkľúčili a zaútočili plnou silou. V nerovnom boji ostali na bojisku ležať traja mŕtvi partizáni, Slovák, Rus a Poliak. V tomto boji bol aj náš starký ťažko ranený a ako on hovorí, len zázrakom prežil a odvtedy si tento deň každý rok

pripomína ako druhé narodeniny. Do nemeckého zajatia tam vtedy padol aj môj prapradedo Vladimír Kovár a partizánsky lekár Viliam Vezír. Môj prapradedo Vladimír Kovár neskôr zahynul v transporte do koncentračného tábora Melk.

V noci z 22. na 23. 3. 1945 prepadla protipartizánska jednotka Edelweiss Štverník, rodisko nášho starkého, mysliac si, že tam nájdu partizána Bzdúška alebo aj iných partizánov. Keď im ich zámer nevyšiel, po mučení a vypočúvaní zobrali mamu starkého Alžbetu Bzdúškovú a 15 mužov a odvliekli ich do väznice nemeckého Sicherheitsdienstu v Senici.

Starký sa zúčastnil

tiež oslobodzovacieho boja Brezovej pod Bradlom, ktorú oslobodzovateľ Reptov oddiel spoločne s Uhrovým partizánskym oddielom 7. 4. 1945.

Náš starký je nositeľom odznamenania

Odvzdávanie Ceny primátorky mesta. Na fotografii starký Ján Bzdúška so starkou Máriou Bzdúškovou a pravnučkou Monikou.

Ilustr. foto: archív L. Drgoňová

ku Československého partizána, ktorý mu udelil gen. Ludvík Svoboda, a ďalších dvadsiatik vyznamenaní a medailí. V uplynulom období mu bol udelený pri príležitosti výročia SNP „Pamätný list prezidenta SR“, ktorý mu udelil prezident Šuster, ako aj ďalších piatich pamätných listov udelených rôznymi organizáciami pri príležitosti výročia SNP alebo oslobodenia spod fašistickej nadvlády.

Minulý rok mu primátorka mesta Brezová pod Bradlom Eva Ušiaková udelila „Cenu primátorky mesta“. Odovzdávanie ceny sa uskutočnilo slávnostným spôsobom za účasti žiakov, ktorí mu zarecitovali básne, zatancovali a zaspievali brezovské piesne. Sólovú pieseň mu zaspievala pravnučka Monika za sprievodu jej brata Jakuba, ktorý hral na heligónke.

My, pravnučky, pravnuka a celá naša rodina, prajeme nášmu starkému ešte raz touto cestou k osemdesiatym siedmym narodeninám veľa zdravia do ďalších rokov jeho života a veľa slnečných dní na jeho ubolené údy.

Pravnučka LUCIA, žiačka 6 triedy základnej školy

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 3:** Anna Dillnbergrová 90 rokov.
- **Bratislava 4:** Ema Šajnohová 97 rokov.
- **Bratislava 7:** Justína Špačková 87 rokov.
- **Bratislava 15:** MUDr. Ladislav Šimún 92, Ing. arch. Ladislav Jágerský 87 a Vlasta Zettlová 83
- **Bratislava 24:** Ing. Ján Gregor 89 a Ing. Ladislav Kanyai 85 rokov.
- **Bratislava 29:** Štefan Hanák 83 a Mária Kornokovičová 81 rokov.
- **Brezno 1:** Elena Paukerová 94, Emília Bukovinová 90 a Zdenka Laurová 60 rokov.
- **Banská Štiavnica:** Anna Maceková 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda:** Janina Val'ková 88 a Božena Vyšná 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Valéria Miartušová 95, Ing. František Mistrík 90, Angela Filipová 80 a JUDr. Elena Jakubcová 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP/A:** Stanislav Caban 80 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Ján

- Mojžiš 89 a Oto Sovák 81 rokov.
- **Banská Bystrica – Obr. mieru:** Gizela HutYROVÁ 82 rokov.
- **Banská Bystrica – Uhlisko:** Anna Dokušová 90 rokov.
- **Čierny Balog:** Mária Belková 92, František Figľuš 86 a Mária Giertlová 82 rokov.
- **Čičmany:** Štefánia Gregušová 89 a Mária Haššová 88 rokov.
- **Dunajská Streda:** Mgr. Juraj Strigáč 55 rokov.
- **Humenné 1:** Verona Grecová 89 rokov.
- **Hrnčiarске Zaluzany:** Anna Obročníková 90, Margita Pisárová 89, Mária Markotánová a Emília Sojková 85, Mária Kováčová a Elena Slováková 81 rokov.
- **Jasenov:** Mária Hiriaková 85 a Kvetoslava Petrocová 60 rokov.
- **Košice 16:** Ľudovít Lupták 90 rokov.
- **Kanianka:** Kamil Perniš 82 rokov.
- **Klenovec:** Mária Mihál'ová 92, Kristína Bálintová a Zuzana Brádňanská 91, Ján Ďurik 90, Mária Lásková 88, Mária Brndiarová 82,

- Zuzana Hrušková 81 a Anna Ferancová 70 rokov.
- **Kysucké Nové Mesto:** Jolana Pospíšilová 85 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Juliana Zuskinová 91 a Mária Michalčková 85 rokov.
- **Lučenec 1:** Zuzana Brémová 91 rokov.
- **Lisková:** Ján Chyla 90 rokov.
- **Myjava:** Kristína Paulíková 85, Viera Púlllová 81, Anna Mizeráková 80 a Milan Vrána 75 rokov.
- **Prešov 5:** Mária Lovasová 94, Mária Klauzerová 93, Ladislav Káčer 92, Katarína Čekanová a Magda Weisová 90, Gizela Goldová 89, Vasil' Dubňanský a Emil Matko 88, Alžbeta Partíková 87, Anna Urbancová, Michal Bača a František Gerlašinský 86, Katarína Kobel'aková a Ladislav Adamkovič 85, Ing. Demeter Kriško a JUDr. Juraj Moskvíč 84, František Koristko 82, Irena Halapiová a Jozef Bonk 81, Mária Kendžírová, Zuzana Pandošová a Anna Škodová 80, PaedDr. Ján Dobák 70 rokov.
- **Prievidza:** Marek Celary 92, Ing. Pavol Dobiáš a Jozef Neština 86, Elena Partlová 81 rokov.
- **Rimavská sobota 2:** Helena Mičodová 88, Vojtech Kvietok 70 a Mária Ušiaková 60 rokov.
- **Rimavské Brezovo:** Mária Ščúrová 92 a Elena Brndiarová 87 rokov.
- **Rožňava:** Ida Bystrenová 90, Ladislav Šimár 75, Kvetoslava Miklošová 70, Helena Garajová 65, Alicia Lengyelová 60, Ing. Ivan Nemčok 50 a Ing. Erich Junger 40 rokov.
- **Selce:** Alžbeta Králiková 84 rokov.
- **Sliac:** Ladislav Fekiač 82 rokov.

Ján Iľanovský

- **Senica:** Ing. Ján Karas 80, Fedor Nemečkay 70 a Mária Jamrišková 65 rokov.
- **Sučany:** Ľubica Pivková 75 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Júlia Miščíková 87 a Anna Malastová 65 rokov.
- **Spišská Nová Ves:** Vincent Spišák 91 a Mária Fendeková 90 rokov.
- **Snina – mesto:** Juraj Kurej 93, Petronela Chyrová 87, Ladislav Tarasenko 86, Františka Pandulová 84, Juraj Hačkulič 82 a Anna Grundzová 70 rokov.
- **Svit:** Martin Volk 88 rokov.
- **Tisovec:** Mária Krejčí 92, Mária Daxnerová 88, Rudolf Piecuch 86, Zuzana Rosiarová 84 a Ing. František Ridzoň 55 rokov.
- **Tlmače:** Elena Kernová 80 rokov.
- **Trnava 1:** Mária Glembová 82, Oľga Milová a Ľudovít Ševčík 81 rokov.
- **Trnava 2:** Eva Štefániková 85 a Milan Janeček 84 rokov.
- **Trenčín 2:** Anna Medzihorská 88 rokov.
- **Topoľčany 2:** Ján Gábriška 90, Veronika Brišková 85, Anežka Raučinová 81 a Marta Kapustová 70 rokov.
- **Ulič:** Mária Kost'ová 75 rokov.
- **Vráble:** Ladislav Ovsenák 60 rokov.
- **Zvolen – Centrum 4:** MUDr. Ľudovít Medvecký 88 rokov.
- **Žilina 1:** Ing. Anton Lukáč 85 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Ondrej Holub 85 a Zuzana Hlaváčová 84 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

V Starej Ľubovni smútia...

Členovia oblastnej organizácie SZPB, občania mesta Stará Ľubovňa, sa 12. apríla rozlúčili s Jozkom Klukom, ktorý nás 10. apríla navždy opustil po dlhšej chorobe v nedožitých 78 rokoch. Narodil sa 13. 10. 1934 v Liptovskej Štiavnici, svoj život však zasvätil práci v Starej Ľubovni. Štyridsať rokov pôsobil na Gymnáziu v Starej Ľubovni, najprv ako učiteľ, neskôr ako riaditeľ a zástupca riaditeľa. Bol aj vedúcim odborom školstva okresného národného výboru. Za svoju celoživotnú prácu sa stal v roku 2009 aj laureátom Mesta Stará Ľubovňa. Celý život bol zameraný pracovník a funkcionár. Od roku 1998 bol členom SZPB, sedem rokov vykonával funkciu tajomníka ObIV SZPB, až do roku 2011, kedy mu zdravie ďalej nedovolilo vykonávať túto funkciu. Za svoju prácu v prospech SZPB mu bola udelená v roku 2006 Čestná medaila M.R. Štefánika

II. stupňa a v roku 2011 Čestné uznanie ÚR SZPB. Aj po ukončení pôsobenia vo funkcii tajomníka ObIV SZPB, keď zdravie mu dovolilo, rád prišiel do oblastnej kancelárie pre informácie zo života SZPB.

Tesne pred Veľkou nocou, 5. apríla, nás navždy opustil aj priamy účastník odboja Adam Dudiak z Mníška nad Popradom - Medzibrodie vo veku 91 rokov. Narodil sa 14. 3. 1921. Počas II. svetovej vojny sa zúčastnil bojov pri oslobodzovaní Československa. Za svoju odbojovú činnosť mu bolo vydané osvedčenie podľa zák. 255, udelená pamätná medaila k 60. výročiu ukončenia II. svetovej vojny a medaila Za vernosť. Siedmeho apríla na cintoríne v Medzibrodí sme sa zo zosnulým navždy rozlúčili. SZPB v ňom stráca priameho účastníka boja proti fašizmu.

ObIV SZPB v Starej Ľubovni

Navždy sme sa rozlúčili

- **Banská Bystrica – Tr. SNP/A** so 79-ročnou Alžbetou Kopasovou.
- **Bratislava 2** s 92-ročným Pavlom Švecom.
- **Hrnčiarске Zaluzany** s 89-ročnou Helenou Brezovickou.
- **Klenovec** so 78-ročným Ondrejom Kochanom.
- **Kšinná** s 84-ročnou Annou Starychovou.
- **Poltár** s 89-ročnou Irmou Macove.
- **Prešov 5** s 99-ročnou Helenou Závackou, 88-ročnými Máriou

Augustínyovou a Františkom Jurčíkom, 87-ročnými Annou Mihál'ovou a Jánom Hrustičom, 83-ročným Michalom Kimákom, 77-ročným Michalom Fedorkovičom a 68-ročnou Soňou Gardášovou.

- **Prievidza** s 89-ročnou Máriou Dvorskou.
- **Trenčín 2** s 91-ročným Jánom Divincom a 89-ročným Štefanom Saksom.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Deväťdesiatročný jubilant

Žije medzi nami, skromný a nepochváľaný, plukovník vo výslužbe Ján Iľanovský, veterán druhej svetovej vojny, príslušník 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády, partizán. V sobotu 21. apríla sa dožil svojho životného jubilea 90 rokov. „Pre naplnenie svojho života som sa vždy vo svojej práci usiloval, ako mi stačili moje duševné a fyzické sily. Dnes, keď hodnotím svoj život, dostal som sa k poznaniu, že moje starnutie je mi už dávané darom. Už sa netrápim, nekáram a neznepokojujem nad tým, čo si ľudia, ktorí sú v mojom živote nedôležití, o mne myslia,“ hovorí.

Ján Iľanovský sa narodil 21. apríla 1922 v Závažnej Porube v okrese Liptovský Mikuláš. Po absolvovaní mešťanskej školy sa vyučil inštalatérom-kúrenárom. Prvého októbra 1942 bol povolán do vojenskej prezenčnej služby a po základnom výcviku ho spolu s ďalšími 120 vojakmi odvelili 18. marca 1943 na východný front v doplnku pre Rýchlu divíziu, ktorá sa v tom čase bránila na Kaukaze.

Po príchode do Melitopolu bol zaradený do opravárenských dielní. Svoj zásadný odpor proti vyzálosti slovenského klérofašistického štátu po boku nacistického Nemecka prejavil už po 14-tich dňoch, keď spolu s tromi kamarátmi zbehol. Po vypuknutí SNP bol koncom októbra 1944 vysadený na Slovensko do priestorov Nízkyh Tatier. Ako príslušníka čs. armádneho zboru – účastníka SNP ho poverili úlohou zabezpečovať pre partizánske jednotky brigády „Stalin“ potraviny a lieky. Dôležitou úlohou tiež bolo získavať informácie o výzbroji a palebných postaveniach nemeckých vojsk. Okrem spravodajských úloh sa podieľal na zásobovaní partizánskych

jednotiek pod velením A.S. Jegerova a M. Kučeru. K jeho najdôležitejším úlohám patrilo zásobovanie potravinami, liekmi a zdravotníckym materiálom, odsun ranených a prechod vylicených späť k svojim oddielom.

Ján Iľanovský absolvoval rôzne prieskumné akcie na území mesta Liptovský Mikuláš a v jeho okolí a od polovice februára 1945, ako prieskumník, sa zúčastnil ťažkých a zdĺhavých bojov o oslobodenie Liptovského Mikuláša. Bol jedným z príslušníkov 1. čs. armádneho zboru, ktorí vo včasných ranných hodinách 4. apríla 1945 vstúpili na pôdu ťažko skúšaného mesta a priniesli doň slobodu. Ako prieskumník pokračoval Ján Iľanovský so slobodovcami v oslobodzovaní vlasti až do Prahy. Za takmer tri roky frontového života bol viackrát ranený, následky čoho pociťuje dodnes.

Do radov odbojárov – vojakov zahraničných armád, partizánov a príslušníkov odbojového hnutia – vstúpil v r. 1945. Od začiatku sa aktívne podieľal na živote odbojárskych organizácií. V r. 1978 ho zvolili do funkcie tajomníka OV SZPB. Bol členom predsedníctva a niekoľko rokov členom pléna ÚR SZPB. Od roku 2010 je čestným predsedom ObIV SZPB v Liptovskom Mikuláši. Jeho odvahu a statočnosť pri plnení bojových úloh dokumentujú početné vojenské vyznamenania a čestné uznania, ktoré mu boli udelené v priebehu vojny i po nej. Je nositeľom najvyšších vzájomných vyznamenaní.

K jeho krásnemu životnému jubileu – 90 rokov – mu úprimne blahoželáme, prajeme pevné zdravie a optimizmus do ďalších rokov.

Predsedníctvo ObIV SZPB v Liptovskom Mikuláši

Vojenské zdravotnícké zariadenia

Pri príležitosti Medzinárodnej konferencie Zväzov vojakov krajín V4 a tradičného výstupu na Kriváň spoločnosť Vojenské zdravotnícké zariadenia podpísala so Zväzom vojakov SR zmluvu o spolupráci v poskytovaní kúpeľnej starostlivosti vojenským dôchodcom a odštartovali pilotný projekt „Cestovný pas vojenského dôchodcu“.

Projekt poskytne našim zaslúžilým vojenským dôchodcom zaujímavé možnosti a zľavy na pobyty v rekreačných zariadeniach.

145 rokov kvalitných služieb

História Vojenských zdravotníckych zariadení siaha do druhej polovice 19. storočia, kedy významný balneológ F. E. Scherer založil Kúpeľný ústav v svetoznámych Piešťanoch. Postupne vznikali ďalšie zariadenia určené pre dôstojníkov a členov ozbrojených síl. Dnes sú Vojenské zdravotnícké zariadenia pokračovateľom tejto tradície a profilujú sa ako moderný a otvorený poskytovateľ kvalitných zdravotníckych a re-

slnka a vody, poskytuje Kúpeľný ústav F. E. Scherera už takmer 150 rokov liečebné procedúry klientom so zameraním na choroby pohybového aparátu, funkčné poruchy chrbtice, reumatické choroby, nervové choroby, porážkové a pooperačné stavy a choroby z povolania. Kúpeľný ústav má k dispozícii komplex balneoterapie, vonkajší a vnútorný plavecký bazén a telocvičňu. Pre našich hostí ponúkame optimálny výber z viac ako 30 rôznych procedúr využívajúcich unikátnu piešťanskú termálnu vodu, špeciálnu rehabilitáciu, reflexnú liečbu a klasické masáže vodoliečbu, teploliečbu, elektroliečbu. Využitie prírod-

Kúpeľný ústav F.E. Scherera Piešťany

Ilustr. foto: VZZ a.s.

areálu s parkovou výsadbou, ktorý zaručuje tiché prostredie priamo v srdci Piešťan.

Klimatické kúpele Tatranské Zruby

Hotel a klimatické kúpele sa nachádzajú vo Vysokých Tatrách na úpätí Slavkovského štítu v nadmorskej výške 1000 m n.m. na území Tatranského národného parku. Výnimočná poloha v centrálnej časti Vysokých Tatier a v blízkosti Starého Smokovca ponúka výborné podmienky na vysokohorskú turistiku. Priaznivé klimatické podmienky, čistý horský vzduch, nádherná príroda hôr a ihličnatých lesov a možnosť kúpeľných procedúr predstavujú ideálnu ponuku pre relax a oddych v kombinácii s ozdravným pobytom. Čisté vysokohorské ovzdušie je vhodné pre alergikov. Procedúry sú zamerané na liečbu chorôb dýchacích ciest – alergické nádchy, asthma bronchiale, chronickú bronchitídu, stavy po operáciách dýchacích ciest a pľúc, choroby z povolania a iné. Odborný zdravotnícky personál je garanciou profesionálneho prístupu k liečbe a rehabilitáciám. Či už vám ulaho-

dí prostredie nebotyčných tatranských vrcholov, hlbokých dolín, spev vtákov či farba tatranských lúk, stále majú Tatry čo ponúknuť znova a znova. Hotel a klimatické kúpele Tatranské Zruby je ideálnym miestom pre oddych a regeneráciu v srdci Vysokých Tatier.

Vysokošpecializovaný ústav pre pľúcne choroby - Nová Polianka

Vysokošpecializovaný ústav pre pľúcne choroby v Novej Polianke poskytuje liečebnú a diagnostickú starostlivosť dospelým (od 15 rokov) občanom Slovenskej republiky na základe zmlúv so zdravotnými poisťovňami v SR pre samoplatcov pre zahraničných

záujemcov. Súčasťou ústavu je ambulancia praktického lekára, pľúcna ambulancia, ambulancia klinickej imunológie a alergiológie a pracoviská spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek (SValZ). Výborné klimatické podmienky Vysokých Tatier na úpätí Gerlachovského štítu vo výške 1040 m n.m. sú základom dlhodobého liečebného plánu v prevencii chronických komplikácií pri pľúcnych ochoreniach. Územie Ústavu je zároveň súčasťou Tatranského Národného parku v Novej Polianke, ktorá je najmladšou osadou mesta Vysoké Tatry.

Michaela ŠVÁBYOVÁ, DIS.
Vedúca oddelenia marketingu a aktívneho cestovného ruchu
Vojenské zdravotnícké zariadenia, a.s

Vysokošpecializovaný ústav pre pľúcne choroby Nová Polianka

Ilustr. foto: VZZ a.s.

Klimatické kúpele v Tatranských Zruboch

Ilustr. foto: VZZ a.s.

kreačných služieb aj pre širokú verejnosť. Vojenské zdravotnícké zariadenia poskytujú svoje služby v troch zariadeniach.

Kúpeľný ústav F. E. Scherera Piešťany

V centre kúpeľného mesta Piešťan, ktoré je známe ako mesto

ných liečebných zdrojov má svoju tradíciu a históriu, ktoré spájame s našou lekárskou odbornosťou. Pre každého klienta, ktorý hľadá aktívny či pasívny oddych formou športu či relaxu, ponúka Kúpeľný ústav F. E. Scherera množstvo vyžitia. Nachádza sa v centre mesta Piešťany uprostred rozsiahleho

Generálove deti

V Múzeu SNP v Banskej Bystrici sa 24. apríla konala literárna slávnosť, na ktorej bola predstavená a uvedená do života (niektorí tomu hovoria aj krst knihy) nová kniha pod názvom „Generálove deti“. Jej autorkou je dlhoročná obyvateľka mesta Žiar nad Hronom, bývalá profesorka ruského jazyka na tunajšom Gymnáziu a členka Základnej organizácie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov pani Neilli Veselá.

Na Slovensku žije vyše päťdesiat rokov a za toto obdobie rozdávala záujem a lásku o ruský jazyk a ruskú literatúru stovkám, možno tisícom študentov. Jej práca, nie ľahká a niekedy mimoriadne zložitá, bola ocenená titulmi ako: Vzorný pracovník školstva (1983), Zaslúžilý učiteľ Slovenska (1988), Top profesor v mimoškolskej činnosti (2002), Európsky učiteľ jazykov (2006). Za jej dlhoročnú prácu v Slovenskom zväze protifašistických bojovníkov jej Ústredná rada SZPB udelila Me-

dailu M.R.Štefánika III. stupňa (2010).

V tejto knihe Neilli Veselá spomína na kruté chvíle druhej svetovej vojny, keď ako dieťa so svojou matkou a bratom prežila takmer štyri roky v koncentračnom tábore neďaleko Stuttgartu v Nemecku. Sú to kruté spomienky na začiatok Veľkej vlasteneckej vojny, keď fašistické Nemecko prepadlo bývalý Sovietsky zväz. Jej otec bol dôstojníkom Červenej armády, ktorý bol umiestnený v pohraničnom meste Brest. Tu nemecké jednot-

ky ako prvé prekročili sovietskú hranicu a tak rodinu pani Nelli zasiahla vojna naplno od prvých minút.

Kniha hovorí o hrôzach vojny, o pekle v koncentračnom tábore, o hroznej tvári fašizmu, ale aj o materskej láske, čo ochránila deti pred smrťou, o zrade, o potupení, o hanobení ľudskej rasy, ale i o odvahe, vernosti, hrdosti a láske k svojej vlasti, ktorú si dokázali zachovať v neľudských podmienkach.

Knihu vydalo Občianske združenie Rossija za finančnej podpory Úradu vlády Slovenskej republiky v rámci programu Kultúra národnostných menšín 2011. Nad ňou prebrala záštitu a patronát pani Silvia Gašparovičová, manželka prezidenta Slovenskej republiky.

Zaujímavosťou je, že kniha je písaná dvojjazyčne. Spomienky sú písané v ruštine a aj v slovenčine.

Je určená nielen pre tých, ktorých zaujíma história najstrašnejšej vojny v dejinách ľudstva, ale je zároveň výstrahou a poukazuje na to, čo dokáže fašizmus vo svojej najhoršej podobe. Zároveň je veľmi dobrou učebnou pomôckou pre

tých, ktorí sa učia, alebo sa budú chcieť učiť jeden zo svetových jazykov – ruský jazyk.

Neilli Veselá pripravuje prezentáciu svojej knihy aj vo svojom meste Žiar nad Hronom.

Ľubomír JANČO

Neilli Veselá so svojim realizačným tímom OZ Rossija a primátorom Banskej Bystrice.

Foto: IJ

Spomínali na popraveného rodáka

Miestny klub Jednoty dôchodcov na Slovensku si 2. apríla pietnym aktom pripomenul protivojnovú vzburu v srbskom meste Kragujevac. Spomienky sa zúčastnili aj predseda Oblastného výboru SZPB z Trenčína Ján Holička a Emília Peťovská, predsedníčka ZO SZPB z Bánoviec nad Bebravou.

Tento rok uplynie 94 rokov odvtedy, ako sa na sklonku prvej svetovej vojny v srbskom Kragujevci vzbúрили Slováci, príslušníci trenčianskeho 71. pešieho pluku. Prezývali ho aj drotársky, pretože mužstvo počas vojny dopĺňali odvedencami z Trenčianskej, Oravskej a Turčianskej župy. V tomto pluku bol odvedený aj 30-ročný obyvateľ Krásnej Vsi slobodník Gregor Dvorský. Bol ženatý a mal dve deti.

Smutnú udalosť pripomenul Jozef Znášik. Na jar roku 1918 sa do Kragujevca vrátili slovenskí vojaci z ruského zajatia. Hneď z nich vytvorili 41. pochodovú formáciu, ktorá mala odísť na taliansky front. Únava zo strádania v ruskom zajatí, zo zlého zaobchádzania a zásobovania potravinami a odchod na južný front vyvolali vo vojakoch odpor voči vojne, monarchii. Sta-

čil konflikt medzi vojakom Martinom Riljakom z Hornej Maríkovej a rotmajstrom Antonom Bednárom, veliteľom izby, po ktorom 2. júna vypukla vzburu. Zapojili sa do nej takmer všetci vojaci.

Vzbúrenci sa zmocnili pušiek a guľometov, prepadli železničnú stanicu, prerušili telefonické spojenie, zničili štábne dokumenty a zoznamy mužstva, ale nedobyli muničný sklad, čo rozhodlo o ich neúspechu. Napokon sa pre nedostatok streliva vzdali, zle na nich zapôsobila aj delostrelecká paľba. O piatej hodine ráno 3. júna boli kasárne obsadené a vzburu potlačená. Medzi vzbúrencami bolo päť mŕtvych, na opačnej strane len zopár ranených.

Neskôr ráno muselo asi tritisíc mužov z náhradnej rotý nastúpiť na kasárenský dvor. Vyzvali ich, aby sa

dobrovoľne prihlásili tí, ktorí vzburu začali, ako aj tí, ktorí boli ochotní o všetkom informovať vyšetrojúcich. Stanný súd z obvinených mnohých odsúdil na dlhoročné tresty väzenia a štyridsiatich štyroch slovenských vojakov na trest smrti.

Problémom ale bola popravná čata. Dobrovoľne sa nik nehlásil. Celý náhradný prápor 71. pešieho pluku to striktnie odmietol. Hádzaním kockou vybrali 80 mužov z 1. bosniansko-hercegovinského pluku, dali im veľa stravy a alkoholu. Polovici čaty prikázali mieriť odsúdeným na hlavy a druhej na hrude.

Popravu vykonali na Stanovljanskom poli – starej srbskej strelnici, vzdialenej asi kilometer od mesta. Sem popravná jednotka pod bajeťmi viedla odsúdených. Smutný sprievod prešiel mestom, obklopený miestnym obyvateľstvom. Na popravisku ich rozdelili do dvoch skupín po 22 mužov. Prvá stála, druhá si musela kľaknúť. Prečítali im rozsudok smrti, kňaz odriekal poslednú modlitbu, tým ktorí si to želali, za-

Kvety pod pamätnú tabuľu venovanú Gregorovi Dvorskému z Krásnej Vsi, popravenému v kragujevackej vzburu v roku 1918 umiestnili Jozef Znášik a Emília Peťovská, predsedníčka ZO SZPB z Bánoviec nad Bebravou.

Foto: O. Kajabová

viazali im oči. Na pokyn plukovníka Marxa sa popravná čata priblížila na desať krokov pred kľachiaci rad – farrár odsúdených vyspovedal a Bosniaci striedali. Krátko po poprave dorazil kuriér s cisárovou milosťou. O akú „milosť“ išlo, svedčí to, že rodinám popravených boli hneď zastavené vojenské podpory.

Medzi štyridsiatimištyrmi popravenými bol aj Gregor Dvorský

z Krásnej Vsi. Práve jemu je venovaná pamätná tabuľa, umiestnená pri vchode do obecného úradu. Pod ňu účastníci spomienkového aktu zavesili venčeky a minútu ticha si uctili jeho pamiatku.

Seniori z Krásnej Vsi si zároveň pripomenuli aj 67. výročie oslobodenia obce spod fašistickej nadvlády, ktoré pripadá na 8. apríla.

Olga KAJABOVÁ

Oslobodenie Dolných Vesteníc

Vo vzduchu už bolo cítiť prísľub jari. Obyvatelia Dolných Vesteníc počúvali z diaľky dunivú kanonádu diel, rachot samopalov a guľometov, ktoré v týchto posledných dňoch pred oslobodením našej dediny (4. apríla 1945) priniesli mnohým našim rodinám do ich domov slzy radosti a úľavu z konca tohto ťažkého času, času vojny, a niekde aj smútok zo straty blízkych.

Radostné hvízdanie „záračných kaľuší“ od východu signalizovalo, že sa blíži vytúžená sloboda, a že ten strach a strádanie, príkoria vojny sa už konečne skončia.

Nepriateľ sa urputne bránil, pred ústupom ničil, čo sa ešte dalo, popravoval nevinných. Ale presila osloboditeľov dokázala to, čo sa deje iba v rozprávke. Dobro zvíťazilo nad zlom.

Nie som priama účastníčka odboja, poznám to len z rozprávania svojich rodičov, priamych účastníkov, z článkov, literatúry a filmov.

Bol to iste dobrý pocit slobody, keď sa všetci obyvatelia našej obce dozvedeli, že sa začne naozaj nový pokojný a radostnejší život. Nie každý z osloboditeľov mal však to šťastie. Dôkazom toho boli mnohé

rakvy, ktorých bolo na našom Slovensku veľmi, veľmi veľa. Do obce sa nikdy nevrátilo 11 občanov, ktorí zahynuli v koncentračnom tábore Mauthausen.

Tretieho apríla 1945, len jeden deň pred oslobodením našej obce, zahynul v horách občan, manžel a dobrý otec Ladislav Môcik. Iba jeden deň ho delil od vytúženej slobody. Žiaľ, osud to chcel ináč. Verím, že jeho meno, ako aj meno vojakov, ktorí sú pochovaní na našom cintoríne, nezabudneme a vždy si s úctou budeme na všetkých, ktorí položili životy v našom okolí, spomínať.

Spomienkový deň bol v našej základnej organizácii práve 1. apríl, kedy sa členovia zišli na slávnostnej schôdzi spolu s predstaviteľmi obce a predsedami spoločenských organizácií, aby si pripomenuli dni pred 67 rokmi a položením vencov k pamätníku a hrobu padlých si uctili pamiatku všetkých tých, ktorí počas 2. svetovej vojny položili svoje životy za našu slobodu.

Chcem veriť, že i naša mladá generácia sa prebudí a trievo sa zamyslí nad históriou tohto obdobia. Pochopí, že obeť vojny sú veľké a veľakrát zbytočné. Ved' úcta a vďačnosť by mala byť v ume a srdci každého z nás.

Slávne jarné dni roku 1945, keď nastal koniec vojny, najstrašnejšej vojny v dejinách ľudstva, neodvial čas. Každoročne si ich pripomínáme a budeme pripomínať.

Natália MATEJČKOVÁ
predsedníčka ZO SZPB

Mesto Hanušovce nad Topľou Slovenský zväz protifašistických bojovníkov Klub vojenskej histórie Čapajev

požívajú všetkých milovníkov vojenskej histórie na UKÁŽKU FRONTOVÝCH BOJOV Z OBDOBIA 2. SVETOVEJ VOJNY ktorá sa uskutoční v parku pri Kultúrnom dome mesta HANUŠOVCE NAD TOPĽOU 5. mája 2012 o 13.30 hod. Všetci záujemcovia sú srdečne vítaní.

Vstup na podujatie je bezplatný

Pietna spomienka v D. Vestenicich.

Foto: NMI

Kolíška kostarických remesiel

Kostarický sprievodca Pedro mi naznačil, že musíme navštíviť kolísku kostarických remesiel pod sopkou Poás – Sarchí. Počas putovania zo San José

sa letecky preváža do Európy, najmä do štátov Beneluxu. Presvedčili sme sa, že každá piad'ornej pôdy je starostlivo zúžitkovaná či v údolí, na úpäti

V malej dedinke Sachí sme vošli do jednej z veľkodielní, kde sa maľujú a vyrezávajú drevené výrobky rôznych typov – kolesá vozov a kár, časti ná-

metrickej improvizácii. Preto nás ani neprekvapilo, že medzi staršími ľudovými umelcami boli desiatky mladých umelcov, ktorí okrem dreva spracúvajú kožu, gumu, rohovinu, papier, polodrahokamy, kameň a kov. Veľká starostlivosť sa venuje výšivkám, zhotovovaniu ľudových krojov a výrobkom z hlíny.

Stúpania a klesania, množstvo zákrut, mostných konštrukcií nad údoliami a riekami, úhľadne obrobené polička a starostlivá ochrana zelene vytvárajú emotívny ráz krajiny. Kopce pohoria Tilarán, ktoré prechádzajú do centrálného stredohoria nad hlavným mestom San José (1700 m nad morom), zvyrazňujú odlišnosti tejto hornej krajiny od stredoamerických štátov. Aj klimatické podmienky sú iné, lebo v novembri sužujú krajinu prudké lejaky, ktoré najmä v strednej časti spôsobujú chladnejšie dni.

Musím priznať, že som bol unesený zručnosťou kostarických remeselníkov. Ich vzťah k dedičstvu predkov je obdivuhodný. Uvedomujú si, že zachovávať tradície ľudových remesiel a odovzdávať ich ďalším generáciám je nielen správne, ale pre budúcnosť Kostariky aj nevyhnutné. **Ing. Gustáv STOPKA** (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Remeselník pri práci.

Foto: archív gs

do Alajuely a ďalej cez Gréciu bolo úchvatné sledovať nielen trstinové polia a banánové plantáže, ale aj stovky skleníkov, v ktorých sa darí zelenine a najmä záhradným jahodám. Môžeme si ich kúpiť pred každým domom a sú zaručene čerstvé. Každoročná bohatá úroda jahôd

kopcov, alebo okolo rodinných domčekov. Všade prevláda poriadok zvýraznený tisícami kvetov a kvetinových záhonov. A čím viac sme sa približovali k cieľu, tým častejšie sme videli farebné ornamenty na ohradách, domoch a reklamných tabuliach.

bytku, podnosy, kliecky, obrazy a iné zaujímavé suveníry. Maliari a rezbári zväčša pochádzali z neďalekých dedínok Naranjo a San Juanillo. Maľovanie je ich už stáročnou tradíciou, pričom v školách regiónu sa veľa času venuje ornamentovej tvorbe, farebnej kombinácii a geo-

Najstarší muž oslavoval

Džiróemon Kimura, najstarší človek v Japonsku a najstarší muž na svete, 19. apríla oslávil 115. narodeniny. Informovali o tom miestne médiá. Kimura, ktorý žije v meste Kjotango na západe Japonska, trávi v posledných

dňoch väčšinu času v posteli, ale trikrát denne jedáva spoločne s rodinou. Oslávenc sa narodil 19. apríla 1897 a 38 rokov pracoval na miestnej pošte. Po odchode do dôchodku sa dal na farmárčenie a venoval sa mu až

do veku 90 rokov. Kimura mal sedem detí, z ktorých päť stále žije. Teší sa aj zo 14 vnúčat, 25 pravnúčat a 13 prapravnúčat. Predchádzajúcim najstarším žijúcim mužom na svete bol Walter Breuning zo Spojených štátov, ktorý sa narodil 21. septembra 1896. Zomrel 14. apríla 2011. **red TASR**

HISTORICKÝ KALENDÁR

22. apríla 1945 – Sovietska armáda oslobodila koncentračný tábor Sachsenhausen Oranienburg.

23. apríla 1941 – V Solúne podpísala grécka armáda oficiálnu kapituláciu, pričom kráľ Juraj II. a grécka armáda odišli do egyptského exilu.

25. apríla 1945 – V San Franciscu sa začala konferencia 50 štátov protifašistickej koalície, pričom vypracovali Chartu Organizácie spojených národov, ktorá bola podpísaná 26. júna a vstúpila do platnosti 24. októbra 1945, keď ju ratifikovalo päť stálych členov Bezpečnostnej rady OSN – Čína, Francúzsko, ZSSR, USA a Veľká Británia a väčšina signatárskych štátov.

27. apríla 1944 – Na porade ilegálnej Slovenskej národnej rady (SNR) a predstaviteľov odbojových skupín v slovenskej armáde bolo utvorené Vojenské ústredie ako ústredný orgán príprav SNP.

Náčelníkom Vojenského ústredia sa stal Ján Golian.

1945 – Spojenci odmietli mierovú ponuku nacistického šéfa SS, šéfa nemeckej polície a ministra vnútra Heinricha Himmlera. Spojenci trvali na bezpodmienečnej kapitulácii.

28. apríla 1952 – Platnosť nadobudla separátna mierová zmluva USA a ďalších 47 krajín s Japonskom, ktorú podpísali 8. 9. 1951 v San Franciscu, avšak socialistické krajiny sa k nej nepripojili, hoci ČSR, Poľsko a ZSSR sa zúčastnili na konferencii v San Franciscu.

29. apríla 1945 – Nacistický vodca Adolf Hitler podpísal svoj závet, v ktorom za svojho zástupcu zvolil admirála Karla Dönitza, pričom Hermana Göringa a Heinricha Himmlera vylúčil z nacistickej strany.

1945 – Spojenecké vojská oslobodili koncentračný tábor v Dachau.

Zdroj: TASR

pomoc: SUMERI, PURAS, SAPUN.	drozd, po česky	sestra včely	rádiotelevízia	opak mnoho	latinský pozdrav	sodik	●	zdroje (aj vody)	staroveké Mezopotánci	999 rímskych	●	násilný zábor územia štátu	ženské meno
volant (dialekt)							domáci strážcovia				americium		
5. časť tajničky							Európania				Univerzita Komenského		
zvrtné zámeno			francúzsky člen				americké m. meno			nízka drevina			
			sibírsky veltok				časť hry			ukaz. zámeno			
●	chrám	značka múky					zamat, po česky				XI rímskych		
		opak lži					skratka gangrény				tupo hlaf (expr.)		
kanónová protitanková brigáda							1. časť tajničky						
							juhoamerická rieka						
riečka pri Orsku (Sibir)			remíza v šachu								džem (pôvodne)		
			Hybský zbojník								skratka liepku		
vrch na Kryme							druhá dvojhlička			55 rímskych		hora	žrd na voze
							AČV Prahy			dobré leto nebude (skr.)			
podoba, forma							nemecká viacúčlová predpona						
							ruský súhlas						
3. časť tajničky													
4. časť tajničky													
Ázijec							2. časť tajničky					selén	

Správne vylúštenie tajničky z č. 7 znie: **Idey štúrovcov oživilo aj SNP.** Knihu posielame **JUDr. Františkovi Bruchánikovi do Banskej Bystrice.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

BOJOVNÍK
Dvojtyždenník antifašistov

Vydáva Slovenský zväz protifašistických bojovníkov • Šéfredaktorka Mgr. Lucia Illanitzová, tel. 57 20 37 34, e-mail sefredaktor@szpb.sk • Internet: http://www.szpb.sk, e-mail sekretariát ÚR SZPB: sekretariat@szpb.sk, redakcia: zlata.haringova@szpb.sk, fax 52 92 65 22 • Redakcia: Štúrova 8, 815 72 Bratislava • Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú • Vychádza dvojtyždenné, cena jedného čísla 0,44 € • Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Námestie slobody 27, 810 05 Bratislava, e-mail: zahranična.tlac@sposta.sk • Predaj v novinových stánkoch zabezpečuje MEDIAPRINT-KAPA, Pressegrasso, a.s., Vajnorská 137, 831 04 Bratislava • Tlač: DOLIS, s.r.o., Dostojevského rad 1, 811 09 Bratislava. Ročník XXXVI (LVII) • Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľom pošt pod č. 2606/93 zo dňa 27. 7. 1993 a RPR poštou Ba 12 z 15. 12. 1993 pod č. 191/93 • Index č. 49 036, ISSN 0323-2018 • Evidenčné číslo: EV 204/08

ZRNKÁ HUMORU

Nočná Bratislava:
– „Prepáčte, prosím vás, nevideli ste tu niekde na blízku policajta?“
– „Nie, nevidel.“
– „Tak dávaj hodinky a mobil!“
* * *

Poznámka v denníku miliardára:
„Nabudúce, keď manželka povie: „treba kúpiť činu“, znamená to jedlo!“
* * *

Pani učiteľka sa pýta žiaka:
Ide auto z dediny A do dediny B

rýchlosťou 180 km/h. Druhé ide z dediny B do dediny A rýchlosťou 140 km/h. Kde sa stretnú?

Žiak:
Na dopravnom inšpektoráte.
* * *

– Vidíš to okno na piatom poschodí vľavo?

– Boli časy, keď som tam každý deň posielal sto bozkov.

– A čo, rozišli ste sa?
– Teraz tam každý mesiac posielam sto eur!

Zdroj: Internet

Fazuľový šalát s majonézou

Potrebuje: 400 g bielej fazule, 400 g diétny salámy, 80 g cibule, soľ, mleté čierne korenie, 120 g majonézy, kyslú smotanu, kečup, pažitku.

Ako na to: Umytú a vopred namočenú fazuľu uvaríme do polomäkka a potom ju scedíme. Salámu pokrájame na tenké rezance, cibuľu nadrobno a dáme všetko do misky. Pridáme vychladnutú fazuľu, osolíme, okoreníme a premiešame spolu s majonézou zriedenou so smotanou, dochutenou kečupom a posekanou pažitkou. Hotový šalát necháme dve hodiny na chladnom mieste. Podávame s čiernym chlebom.

Zdroj: Internet